

P.2129

Calul

magazin

Anul III • nr. 14 • 9.90 lei

- România între primele zece națiuni
- Terapia facilitată de cal
- Calul și omul în Evul Mediu
- Istoricul calului Huțul

CALUL ȘI COLONIZAREA AMERICILOR

Acad. Constantin BĂLĂCEANU STOLNICI

Unul din cele mai interesante subiecte ale antropologiei este dezvoltarea populațiilor din continentele americane care s-a realizat fără de legături cu Lumea Veche. Omul preistoric, provenit din străvechiul stoc african, acum circa 15.000 de ani a trecut – sub presiunea mării perioade de glaciațiune Wisconsin – din Siberia în Alaska, folosind un pod natural ce exista în acele vremuri între cele două maluri ale strâmătorii Bering. Se pare că a fost un grup mic de circa 70 de oameni din care provin – cum ne arată cercetările recente de genetică – toți indigenii Americilor după ce aceștia s-au înmulțit și s-au extins în lungul coastei de vest (folosind uneori calea maritimă) și al marilor fluvii și râuri din preeriile nord americane, platourile mexicane și pampasurile sudamericane. Se pare însă că unii amerindieni ar putea fi urmașii unor grupuri umane din Paleolitic, ce au ajuns prin Pacific din Extremul Orient sau Australia, iar alții din Europa din perioada solutreană călătorind

peste Atlantic.

Acești oameni au creat culturi paleolitice interesante printre care cea mai cunoscută este cultura Clovis din America de Nord. Ele au evoluat repede spre forme de cultură neolitică originale caracterizate printre altele prin lipsa calului și în general a animalelor de tracțiune. Așa cum am mai menționat într-un articol precedent, calul, deși a apărut și a evoluat în America, a dispărut din Lumea Nouă acum circa 10000 de ani din motive încă obscure (poate vânat în mod excesiv de primii oameni sosiți pe aceste meleaguri). Această lipsă a calului va influența profund viața culturală, economică și militară a acestor populații.

Din această lume neolitică a emers o lume postneolitică extrem de rafinată, cu o spiritualitate și cultură evolute (cu sisteme de scris) diferite de cele din Lumea Veche, pe de o parte prin lipsa cailor, pe de alta prin cea a fierului.

Metalurgia populațiilor americane

Debarcarea lui Columb în Lumea Nouă

postneolitice, chiar în cadrul marilor imperii al incasilor, Maya, al toltecilor sau aztecilor era doar ornamentală și folosea aurul și argintul ceea ce – cum vom vedea – a fost una din cauzele distrugerii lor. În nord (Mexic) metalele au fost înlocuite – mai ales pentru confecționarea unor arme – cu o piatră foarte dură numită obsidiană care lipsea însă în sud unde sporadic a fost folosit cuprul și într-o măsură nesemnificativă bronzul.

În timp ce popoarele Americii dezvoltau o cultură într-un fel asemănătoare culturii minoiene din Creta, popoarele europene ieșeau din Evul Mediu și se angajau în marea aventură culturală a Renașterii. În contextul acesteia, pe lângă multe alte bulversări avea să prindă consistență modelul sferic al pământului (promovat încă din antichitate)

Aztecii

Templu Maya

Incasi

Hernando Cortez

Francisco Pizarro

Arbaletă

Archebuză

Culevrină

și (mai ales după reuniunea de la Salamanca din 1486) stabilirea diferitelor distanțe pe un glob însă din care lipseau Americile care erau total ignorate. Preocupările respective erau mai ales motivate de necesitatea europeanilor de a găsi un drum comercial convenabil spre India și Extremul Orient (atât de atractiv prezentat de Marco Polo). Această necesitate devenise acută mai ales după ce căderea Constantinopolului și extinderea Imperiului Otoman făcuseră extrem de dificil și de periculos vechiul drum medieval ce trecea prin Mediterană și Orientul Mijlociu. Prima soluție au găsit-o portughezii grație lui Vasco di Gama care a descoperit drumul spre India prin ocolirea Capului Bunei Speranțe din sudul Africii.

Pe la sfârșitul secolului XV, un navigator genovez, Cristofor Columb sau Cristobal Colon, acuiat la curtea regilor Castiliei și Aragonului, bazându-se, din fericire pentru el și pentru spanioli, pe un calcul eronat al distanței dintre insulele Canare și Japonia (pe care a evaluat-o de 3.000 de km în loc de 19.000 de km cât are în realitate) a descoperit fără să vrea la 12 octombrie 1492 Lumea Nouă, căutând un drum mai scurt către Asia sudică și extremorientală. Deși, în cele patru expediții ale sale, nu a descoperit și explorat decât insulele Antile, yarsarea

Orinocului din America de Sud și coasta de est a Americii Centrale, Columb a pus bazele imperiului colonial spaniol din America și a creat visul existenței în această lume nouă a unui „El Dorado” plin de imense comori de aur și argint. Acest vis, și nu curiozități de ordin geografic și antropologic, sau intențiile manageriale de a construi o nouă societate ci doar goana după aur i-a atras pe urmașii lui Columb, care s-au dovedit – spre nenorocirea populațiilor locale – a fi mai mult aventurieri decât colonizatori chibzuiți. De altfel unii dintre ei erau analfabeți.

Cucerirea spaniolă a Americii Centrale și de Sud a fost realizată la începutul secolului XVI de circa 33 de conquistadori ale căror vârful de lance au fost Hernando Cortes care a cucerit imperiul Aztec din Mexic și Francisco Pizarro care l-a spulberat pe cel al Incașilor din Peru.

Corpurile expediționare care au debarcat pe continentul american au fost mici. Astfel Cortes a ajuns în Yucatan cu 100 de oameni, 14 tunuri și 13 cai iar Pizarro a dispus de o armată de numai 180 de oameni. Cu toate că au avut de luptat cu oștiri mari de zeci de mii de oameni au reușit să le învingă și să distrugă marile imperii Aztec, Incaș și Maya.

Acești conquistadori acționau pe riscuri și cont proprii, finanțați de ei, și de unii sponsori sau investitori spanioli, fără de niciun ajutor de la regii spanioli. Ei încheiau un fel

de contract („asiento”) cu un organism special constituit numit „Casa de contracion” prin care se reglementa în linii mari mecanismul colonizării. Conquistadorii se angajau să organizeze niște provincii, să construiască sate și mai ales orașe, să convertească la creștinism populațiile locale și să reglementeze circulația mărfurilor de import și export. De asemenea se obligau să plătească regatului Castiliei, o cincime („quinto real”) din câștigurile realizate. În schimb aveau o libertate deplină (de care ei ca și misionarii catolici ce îi însoțeau au profitat la maximum) în ceea ce privește operațiunile militare, jafurile, omorârea și luarea în robie a localnicilor. Aceste libertăți deși erau reglementate printr-un fel de protocol în principiu obligatoriu numit „requerimento” au permis invadatorilor Americilor să se poarte cu o cruzime cumplită, cu o lipsă de respect oribilă față de populațiile indigene și cu un dispreț total față de drepturile și tradițiile lor culturale și spirituale, ajungând să fie autorii unuia din cele mai sâlbaticе genociduri din istorie. Au dărâmat sate, palate, locuri de cult și orașe; au jefuit obiecte sacre și piese artistice din aur și argint, au omorât sau dus în robie milioane de bărbați, femei și copii (se apreciază că în timpul cuceririi spaniole au murit circa 15 milioane de oameni), au năruit o cultură cu o spiritualitate rafinată, și au distrus fără nici o reținere imperii cu o structură socială și viață politică și economică evoluată. Pe unde au trecut nu au lăsat decât ruine și jale curmând istoria unor popoare ce depășiseră

nivelul neolitic reușind să le șteargă tradițiile, limbile și religiile. În schimb au pus în loc cultura și civilizația Europei catolice realizând una din cele mai dramatice substituiiri culturale cunoscute.

Istoricii și analiștii militari s-au întrebat pe bună dreptate cum a fost posibil ca o mână de oameni – e drept căliți în războaiele spaniolilor contra maurilor musulmani – să învingă populații de milioane de oameni cu armate de sute de mii de luptători.

Unul din factorii importanți a fost faptul că spaniolii, fără să vrea, au adus cu ei o armă biologică nimicitoare reprezentată de variola față de care populațiile americane erau lipsite de orice apărare imunologică. Sute de mii, poate milioane de oameni de toate vârstele și condițiile sociale, conducători politici, militari și șamani au fost răpuși de această boală.

Al doilea factor a fost marea diferență de cultură dintre oamenii din Americi și acești aventurieri ai Europei renascentiste. Aceștia au știut să utilizeze toate subtilitățile diplomației, învrăjbind diferitele populații locale, speculând animozitățile existente între ele, aliindu-se cu unele din ele împotriva altora. De asemenea au știut să folosească strategii și tactici militare mult mai evolute și mai eficiente, mai ales că majoritatea dintre ei erau veterani ai războiului dus de Castilia și Aragon împotriva Granadei, ultimului regat maur (al nasrizilor) din Andaluzia. În schimb indigenii recurgeau

prin diferite ritualuri la forțele supranaturale pe care credeau că le pot folosi cu ajutorul șamanilor lor.

Spaniolii au avut și o incontestabilă superioritate tehnologică dispunând în primul rând de arme ofensive și defensive din fier. A fost ceva asemănător cu ceea ce s-a întâmplat în Lumea Veche când „popoarele fierului” au distrus marile imperii și culturi ale bronzului. Ostașii foloseau săbii și paloșe, buzdugane și topoare, lăncii, halebarde de fier și se apărau cu coifuri platoșe și scuturi de oțel. Săgețile trase cu arcuri dar mai ales cu arbalette aveau și ele vârfurile de fier sau oțel. Evident că un rol au avut și armele de foc (archebuze și tunuri) care au acționat mai mult psihologic prin zgomotul și fumul pe care le generau. Desigur că artileria formată din celebrele culevrine medievale și din bombarde a avut și efecte distructive importante creând pierderi umane și materiale dar și panică.

În fața lor, amerindienii – toți pedestrași – evoluau împrăstiați. (nu în formații compacte ca spaniolii) fără platoșe, înfășurați în stofe prețioase și împodobiți cu pene multicolore folosind arme grele de lemn (paloșe, buzdugane, lăncii) și de obsidiană. Utilizau pietre, lăncii, săgeți, praștii și un fel de propulsoare de lăncii numite „atlatl” arme cunoscute în Europa încă din Paleolitic. Se apărau cu scuturi de lemn sau piele și cu un fel de tunici de protecție din bumbac (pe care ulterior le-au folosit și cuceritorii). Atacurile lor aveau și un puternic caracter de spectacol mai ales că erau însoțite de sunetele tobelor și a unor fel de goarne („tlapitzalii”).

O tactică importantă prin eficiența ei directă dar și prin groaza pe care o provoca a fost utilizarea câinilor de luptă, ceea ce se uită de obicei. Amerindienii s-au găsit în fața unor fiare pe care nu le cunoșteau (cunoșteau doar câini mici) îmbrăcate uneori în zale de fier purtând torțe aprinse sau cuțite legate de zgardă. Oștile europene medievale moșteniseră de la greci și romani folosirea acestor câini, mai ales ca o avangardă distrugătoare. Ei au făcut ravagii printre azteci și incași.

Incontestabil că una din cauzele principale ale succeselor militare ale conquistadorilor a fost folosirea cailor, animale necunoscute în Lumea Nouă. Localnicii îi considerau

niște monștri dotați cu puteri supranaturale, mai ales că mulți credeau că omul de pe cal și calul formau o singură vietate.

Caii conquistadorilor erau aduși din Spania sau din insulele Caraibe unde se înmulțiseră provenind dintr-un prim transport de 25 de cai aduși de Columb pe nava Niña. Erau cai neselectați, folosiți de trupele de cavalerie postmedievale care nu mai utilizau caii masivi, acei „destriers” ai șarjelor de cavalerie grea pe care le-am prezentat într-un alt articol din această publicație. Era un fel de cavalerie ușoară, în care caii nu erau acoperiți cu armuri de fier iar călăreții purtau doar o platoșă (cuiasă) de fier, un fel de guler de fier protector, genunchere și apărătoare tot de fier la nivelul picioarelor. Pe cap aveau coiful de fier spaniol cu o formă care a devenit emblematică pentru cuceritorii spanioli și uneori dispuneau și de scuturi mici, rotunde de oțel. Acești călăreți foloseau lăncii ușoare, săbii și pumnale, ghioage sau topoare de luptă. Călăreții mergeau la trap și la pas când însoțeau trupele pedestre. Numai în atac se avântau în galopade scurte.

Din descrierile diferiților autori rezultă că, în general, călăreții acționau în grupe mici de trei-patru oameni. Numai în bătăliile mari se adunau în escadroane mai numeroase. Nici o dată în primele faze ale cuceririi spaniole nu au existat unități mari de cavalerie. Călăreții interveneau în lupte când în avangardă încercând să spargă liniile dușmane prin șarje rapide și distructive; când așteptau ca artileria și archebuzele să producă o breșă în care se angajau în galop; când se mențineau în ariergardă și interveneau după înfrângerea inamicului ca să urmărească și să nimicească pe fugari. Această cavalerie ușoară cu luptătorii ei în general profesioniști ai războaielor a fost instrumentul militar cel mai eficace pentru distrugerea potențialului de luptă al indigenilor.

Importanța acestor cai nu a fost numai aceea de a fi mijlocit dispariția definitivă a culturilor precolumbienne și a organizațiilor statale amerindiene permițând instaurarea dominației spaniole. Ei au constituit și stocul de cabaline din care vor provenii începând din secolul XVI cea mai mare parte a cailor din continentele americane. O altă parte va proveni din caii aduși de cuceritorii portugheză, englezi și francezi de mai târziu. Aceasta este însă o altă poveste.

UNDE-MI SUNT DOAMNELE DE ALTĂDATĂ?

Publicăm, în loc de editorial, o scrisoare, primită de la o doamnă din București, despre societatea aristocratică de ieri, pe de o parte, și de lumea despre azi, pe de altă parte, perspectiva corespondenței noastre fiind puternic înmuiată în nostalgia duminicilor de la hipodromul de altădată. (Florin CODRE)

„Cella Delavrancea și prietenele ei, cele mai fine doamne ale societății bucureștene, erau nelipsite de la cursele de pe hipodrom. Era acolo un fel de biserică laică, aflată în adorația aproape mistică a cailor, dar și un club nostim unde se făceau și se desfăceau legături, bârfe, afaceri.

Lumea s-a schimbat, unii ar putea spune că nici nu mai trăim într-o lume reală. Prietenele mele sunt, azi, îngrozite de mitocănia grosolană a noilor îmbogățiți. Dar ce le sperie cel mai mult este faptul că ne scufundăm într-o lume surogat, făcută din imaginile cu care televiziunile înlocuiesc ceea ce noi credeam a fi viața reală și lumea adevărată.

Ne mai întâlnim la concerte, ca altădată, dar, după concert, ne întâlnim tot mai des, dar nu din pricina pianistului, ci din cauza Oanei Zăvoranu, a Magdei

Ciumac, ori a cine știe cărei noi afaceri politice, care, mâine, va fi înlocuită de o altă inconsistență la fel de politică.

Ne acceptăm condiția, vedem că suntem deja „corupți” de hrana audio-vizuală a serilor noastre în fața televizorului, dar nu mai avem refugii de altădată: balurile, hipodromul, șoseaua, saloanele. Asta e: suntem „dinozaurii” unei societăți care nu mai există.

Visăm că, într-o evoluție normală de două – trei generații a societății noastre, vor reapărea fagurii unei vieți un pic mai stilate, mai cu gust, poate chiar o nouă aristocrație a meritelor morale și spirituale.

Visăm... dar cădem repede din „șaua” visului. Lumea surogat a audiovizualului ne bombardează cu o dansatoare din buric care se plânge pe mai multe posturi că un moderator de televiziune nu vrea să recunoască în public că a fost amantul ei... Doamne!

Anormal, pe vremea noastră, era să

strigi în gura mare că ai amant. Acum a devenit anormal să nu recunoști un asemenea secret?

Societatea veche știa, de pildă, multe despre regina Maria. Vă închipuiți, însă, ce enormitate ar fi fost să o auziți pe Majestatea Sa plângându-se de ingratitudine cuiva care refuză să vorbească în public despre amantlăcul lor?!

Cât mai putem, oare, să cădem, noi, românii, din moralitatea cu care am fost crescute noi, boieroacele?

Nostalgizăm acele vremuri când, la hipodrom, chicoteam despre amantlăcurile Bucureștilor, dar nu ne putem închipui, retroimaginând, cum ar îndrăznit cineva să aducă viața privată pe „grătarul” vieții publice.

Ipocrizia burgheză! – ni se spune azi. Da, numai că ipocrizia aceea era omagiul pe care virtutea îl aducea vișului pentru ca școala virtuților să nu piară și pentru ca viciul să nu devină purtătorul de cuvânt al sufletului.

Oh, duminici la hipodrom, îmbălsămate sunt, azi, trupurile voastre de aer în mumiile amintirilor noastre!

Nu se poate, totuși, ca din scârba de grosolanie să nu renască pofta de stil și noul bun gust. Câtă vreme caii nu-și vor produce propria lor lume-surogat, avem unde să ne întoarcem ca să reînvățăm eleganța, armonia, lecțiile nepieritoare ale naturii...

Ce bine că natura nu se va uita niciodată la televizor!”

Veturia Andronache

REDACTOR ȘEF:

Dora STĂNESCU

EDITORI SENIORI:

Acad. Constantin
BALĂCEANU STOLNICI
Florin CODRE

EDITOR:

Ioan CRISTESCU

EDITORIALIȘTI:

Cristian ȚOPESCU
Ioan GROȘAN
Ioan BUDUCA
Ioan GYURI PASCU
Emanuel FĂNTĂNEANU
Traian T. COȘOVEI
Eugen CRISTEA

SECRETAR DE REDACȚIE:

Tatiana SEGAL

COLECTIV DE REDACȚIE:

Nina LUPU
Ioan VALERIU

CONSULTANȚI:

Robert BARTHA
Dr. Anca BOGDAN
Ing. István Iános ANTAL
Doina PIEPER
Mihail LECHKUN

GRAFICĂ:

Emilia VELCU

MARKETING:

Viorel PĂUNESCU

Editată de
World Media GRAPH
Editura Tracus Arte
Str. Pictor Sava Henția nr. 2,
Sector 1, București
Tel: 0728/320.453 / Fax: 021/22.34.111
E-mail: worldmediagraph@gmail.com
calulmagazin@gmail.com
www.calulmagazin.com

Reproducerea integrală sau parțială a textelor și imaginilor se poate face numai cu acordul World MediaGraph.
Foto: Adina Lupu, Claudia Ramba, István Antal, Daniela Antal, Relu Francu, Mediafax Foto

s u m a r

4

Calul și colonizarea Americilor

10

România între primele zece națiuni

14

Terapia facilitată de cal

18

Calul și omul în Evul Mediu

22

Istoricul calului Huțul

ediorial

4 Calul și colonizarea Americilor

7 Unde-mi sunt doamnele de altădată

eveniment

10 România între primele zece națiuni la Campionatele Mondiale de Atelaje cu Doi Cai

hipoterapia

14 Terapia facilitată de cal

lecturi

18 Calul și omul în Evul Mediu

21 Cum am câștigat derby-ul de sărituri și „Cupa Orașului Viena“

dosar rase

22 Istoricul calului Huțul

turism ecvestru

28 Domeniul Dracula Danes

32 Acei cai minunați și oamenii lor

32

Acei cai minunați și oamenii lor

28

Domeniul Dracula Danes

38

Boli infecțioase

36

Rezistența

- 36 Rezistența
sănătate
38 Boli infecțioase
inedit
42 O tradiție ce
nu trebuie să dispară

45

„Lalele... lalele...”

42

O tradiție ce nu trebuie să dispară

- 45 „Lalele... lalele...”
cunoaștere

- 49 Calul, un elev
ca oricare altul
divertisment

- 50 Kronstadt Classic
Rally 2009

Kronstadt
Classic Rally 2009

49

Calul, un elev ca oricare altul

ROMÂNIA ÎNTRE PRIMELE ZECE NAȚIUNI

Rákoczi Gergő al cincisprezecelea în clasamentul mondial

■ Dr. KELEMEN Atilla, Președintele Comisiei de Atelaje din România, Șeful echipei României la Campionatele Mondiale

În perioada 19-23 August 2009 s-au desfășurat la Kecskemét (Ungaria) Campionatele Mondiale de Atelaje cu Doi Cai. România a fost prezentă la această competiție importantă cu o echipă tânără formată din tinerii concurenți Rákoczi Gergő (clubul Drosera, Carei) și Pál Attila (Hipogrif, Joseni), cei care în ciuda vârstei au fost componenții echipei și la Campionatele Europene neoficiale din Elveția din anul 2008. Echipa a fost completată de Bajkó Tibor (Clubul Krigel Gherogheni). În pregătire un moment important a reprezentat cantonamentul de la Tîrgu-Mureș, unde lotul a fost ajutat și de specialistul renumit din Ungaria, domnul Egri Zoltán.

Pál Attila

La Campionatul mondial din acest an au participat un număr de 71 de atelaje din 23 de țări. Specificul sportului face ca o asemenea deplasare să fie foarte costisitoare. Aceste cheltuieli au fost suportate și de această dată de către concurenți și de către proprietarii atelajelor de concurs. Federația Ecvestră Română cu un buget de subzistență a putut contribui doar cu plata taxelor de participare. Pe această cale mulțumim pentru ajutorul primit de la Consiliul Județean Harghita, Fundația Communitas, câteva firme și persoane fizice care au contribuit în funcție de posibilități

la participarea concurenților noștri la acest Campionat Mondial. Criteriile severe de calificare au îngreunat și în acest an prezența noastră la eveniment.

Ungaria, o țară cu mare renume în acest sport, a organizat concursul după standarde internaționale cu o exigență sporită. Atât președintele juriului — Diana Bownlie — cât și delegatul tehnic Philip Battman fiind din Anglia, au aplicat rigorile regulamentului internațional după cele mai severe exigențe. În acest sens, la concurs, pe tot parcursul celor 4 zile, un accent deosebit a primit atenția sporită pentru bunăstarea

cailor, confortul atât în boxele de cazare cât și în timpul antrenamentelor și a probelor.

Bineînțeles această atmosferă a făcut ca și controlul sanitar-veterinar să fie foarte sever. Au fost eliminați câțiva cai pentru șchiopături abia perceptibile dar au existat și două atelaje la care din cei 3 cai înscriși 2 au fost eliminați, aceștia rămânând cu un singur cal apt de concurs, au pierdut înainte de start orice șansă de participare. Juriul completat cu medici veterinari oficiali a atras atenția concurenților și la eventualele greșeli de potcovit, dar și la condiția fizică mai precară a cailor. Și noi am avut emoții pentru un cal din atelajul concurentului Pál Attila, care în timpul transportului a suferit un ușor accident, dar până la urmă la vizita medicală deosebit de severă au trecut toți cei 9 cai ai noștri.

Înainte de proba de dresaj s-a desfășurat proba de prezentare, probă neoficială, dar premiată diferit, unde Pál Attila cu atelajul lui a obținut un frumos loc 7.

La dresaj participarea noastră a fost oarecum sub așteptări. Doar locul 21 din 71 de concurenți al lui Rákoczi Gergő ne a mulțumit. El era în stare și de o progresie mai bună dar pentru câteva greșeli, din neatenție, a obținut 53 de puncte. Pál Attila cu cele 69, 5 puncte de penalizare a fost după aprecierea noastră, prea sever sancționat. Bineînțeles greșelile lui erau de necontestat (intrare sub ritm, plasarea prea adâncă a cailor, pliu insuficient, poziție după zăbală, etc.) dar după părerea a mai multor specialiști punctajul real ar fi putut opri

Rákoczi Gergő

unde va în jur de 60 de puncte de penalizare. Bajkó Tibor a realizat o progresie de 62, 85 puncte cu aceasta clasându-se pe locul 50. După dresaj, prima zi de concurs, echipa României ocupa locul 12 pe națiuni.

Proba de maraton s-a desfășurat într-un parc de agrement superb, parcursul fiind conceput de fostul mare campion elvețian, Cristian Iseli, cu 8 obstacole de maraton foarte lungi și cu o concepție relativ monotona. Deși noi am fost obișnuiți deja la Campionatele Mondiale anterioare cu parcursi deosebit de grele care pun la grea

încercare atât caii cât și concurenții, aici efortul a fost și mai mare datorită căldurii toride de peste 34 de grade. Pál Attila a luat startul primul dintre ai noștri pe distanța de maraton de 17 km. Problemele prezentate la unul din cai nu a permis o evoluție la care ne așteptam, astfel ca în obstacolul nr. 8 a primit și 10 puncte de penalizare în plus pentru o coborâre a secundului. Bajkó Tibor face un maraton corect în limita capacității cailor și în final se plasează pe locul 33 în această probă, care totuși reprezintă un loc în prima jumătate a clasamentului

mondial. Rákoczi Gergő a terminat proba de maraton fără greșeli, dar ca un mare ghinion, se pierde potcoava calului Volinda în primul obstacol, iar acest fapt face ca să nu mâne în ritmul lui obișnuit. Cu toate acestea î-și termină proba pe locul 26.

După maratonul complicat și greu, la echipe avansăm cu un loc înainte în clasamentul general, adică ocupăm locul 11.

A treia probă este proba de obstacole, bineînțeles cu un grad de dificultate corespunzător unui Campionat Mondial. Acesta ne produce iarăși o surpriză. Într-un mod cu

totul neobișnuit pe parcursul de obstacole, constructorul de pistă ne „asigură” 3 slalomuri (obstacole combinate) care înseamnă în loc de 20 de perechi de conuri 29, deci cu 9 perechi de mingi mai multe care pot să cadă și să producă puncte de penalizare. Noroc că la cantonamentul de la Tîrgu-Mureș concurenții au exersat mult slalomul cunoscând faptul că lui Cristian Iseli îi place foarte mult să introducă acest element dificil în parcursul de obstacole. Dificultatea parcursului a făcut ca foarte mulți concurenți să realizeze foarte multe penalizări, chiar mai mulți foști campioni mondiali (la acest campionat au participat 9 din foștii

campioni mondiali ai sportului) au absolvit parcursul cu foarte multe obstacole ratate.

Pál Attila din cauza plasării modeste după cele două probe premergătoare se prezintă la start primul dintre concurenții noștri. Deși doboară numai o singură minge (3 puncte de penalizare) primește în total 11, 09 puncte de penalizare pentru depășirea timpului de bază, dar și cu acest punctaj se plasează pe locul 28 din această probă. Bajkó Tibor alege o altă tactică încercând să țină un ritm mai alert în ideea să nu încaseze penalizări pentru depășirea timpului de bază. El realizează un timp foarte bun, cu numai 0, 27 puncte de penalizare, dar

fiindcă doboară 4 mingi, la rezultatele lui se mai adaugă încă 12 puncte, deci în total realizează 12, 27 de puncte de penalizare care îl plasează în final pe locul de 31.

Rákoczi Gergő intră pe teren spre sfârșitul competiției. Tot stadionul aplaudă concurentul tânăr blond din România pentru intrarea lui civilizată și elegantă în arenă. Publicul din stadion a văzut până atunci câteva adevărate drame. Foștii campioni mondiali pierd pe rând șansa unei bune calificări. Rákoczi începe proba într-un ritm alert cu cei doi lipițani murgi și reușește să mențină acest ritm până la sfârșitul parcursului. Deși doboară o minge, Rákoczi termină proba în ropote de aplauze nedepășind timpul de bază, rămânând doar cu cele 3 puncte de penalizare. Cu aceste puncte în final termină proba pe locul 7, iar cu acest rezultat bun ajunge în clasamentul general să termine primul său campionat mondial pe locul 15, depășind cu rezultatul lui mai mulți foști campioni mondiali.

Cu rezultatele probei din ultima zi de concurs România ajunge pe locul 9 în clasamentul pe națiuni din cele 23 de țări participante (depășind printre alte țări și Statele Unite ale Americii și Anglia, țări care aveau în palmares medalia de aur mondială). Bucuria noastră este enormă, după 23 de ani de muncă susținută suntem printre primele 10 țări din lume la probele de atelaje cu doi cai. Cred că aici trebuie să mulțumim tuturor celor care au contribuit cu munca și cu sprijinul lor la dezvoltarea acestui sport în România. Din păcate unii dintre ei nu

mai sunt printre noi, dar suntem convinși că de undeva din ceruri probabil ne-au urmărit cu satisfacție.

În final: o dramă în stadionul din Kecskemét. La proba de obstacole din 71 de concurenți doar un singur concurent individual, Varga Péter din Ungaria, absolvă proba de obstacole fără penalizare. Astfel Ungaria pierde titlul mondial atât la individual cât și la echipe spre marea supărare a celor 35 de mii de spectatori. Ieșirea din cărți al lui Lázár Vilmos (de 9 ori campion mondial) pentru căzătură de pe trăsură la obstacolul numărul 2 din proba de maraton, face ca Ungaria să ocupe locul 2 pe echipe, iar fratele lui, Lázár Zoltán (favoritul numărul 2 al Ungariei, deținător a 6 titluri de Campion Mondial) termină pe locul 3 la individual. Titlul de Campion Mondial pe echipe este câștigat de Olanda, urmată de Ungaria și Germania. Campionul mondial individual devine Harrie Verstappen din Olanda cu o pereche de cai interesanți de culoare bălțată, urmat de Beat Schenk din Elveția, iar medalia de bronz ajunge în posesia lui Lázár Zoltán din Ungaria.

România pentru prima dată în istoria sportului se plasează printre primii 10 pe națiuni ocupând locul 9, iar la premiere între primii 20 de concurenți individuali. Pentru prima dată este purtată și drapelul României de atelajul proprietatea lui Jakab Imre de la Carei condus de tânărul Rákoczi Gergő, care intră în arenă pe locul 15. Considerăm că prin aceste rezultate sporturile ecvestre din România să câștige un nou elan. Trebuie să tragem însă și multe învățăminte, dar putem afirma cu responsabilitate că am ajuns din urmă elita mondială,

concurăm deja de la egal la egal cu orice țară din lume la acest sport. Rezultatele noastre sunt cu atât mai meritorii cu cât am obținut acestea cu cai prășiți, crescuți și antrenați în România. Trebuie să reconsiderăm situația sporturilor ecvestre, dar și ministerul de resort, Ministerul Tineretului și Sporturilor trebuie să reflecteze la aceste rezultate, trebuie să fie conștient de rolul important în diplomatie a calului și a sporturilor ecvestre.

În încheiere nu pot să nu-mi exprim și dezamăgirea în privința deciziei Guvernului și a Ministerului Agriculturii, pentru desființarea Autorității Hipice Naționale, un organism creat numai în urmă cu câțiva

ani cu activitate în deplină concordanță cu cerințele lumii ecvestre din toată Europa, precum și transferarea atribuțiilor la Agenția Națională pentru Ameliorare și Reproducție în Zootehnie, o instituție care are probabil bune intenții, dar care nu prea are instituții similare în alte țări europene.

Succese deosebite atât în toate domeniile vieții sportive cât și în cazul sporturilor ecvestre apar numai după mulți ani de muncă și eforturi susținute, iar deciziile politice eronate pot să distrugă orice muncă cât de serioasă să fie ea iar în final să facă imposibile alte rezultate care să ne onoreze, care să onoreze renumele României.

Ocazie unică

Pacific

**fiul campionului european
și multicampion Kubinec
este disponibil la montă în
România trei luni.**

Galerie foto:
www.roxanagabor.com/photo/pacific

**Contact: Csaba Mate, telefon
0722244090**

PHOTO BY ROXANA GABOR

TERAPIA FACILITATĂ DE CAL

■ Ilinca CIOCULESCU

Cyntia Chandler, unul din cei mai cunoscuți specialiști mondiali în domeniul Terapiei Asistate de Animale și al Activităților Asistate de Animale, definește aceste activități ca fiind două căi prin care animalele pot fi de ajutor oamenilor.

Organizația Delta (www.deltasociety.org), una dintre cele mai prestigioase organizații internaționale, ce oferă programe de instruire și aplicare a TAA și AAA, definește TAA ca fiind „o intervenție direcționată, cu scop bine definit în care un animal, ce întrunește anumite criterii, este parte integrantă a unui proces de tratament.

TAA este realizată și coordonată doar de către personal instruit în domeniu.

AAA oferă oportunități motivaționale, educaționale și recreative de îmbogățire a calității vieții. Aceasta se realizează într-o varietate de medii, de către traineri specializați, paraprofesiști sau voluntari, în asociație cu animale ce întrunesc anumite criterii”.

Voi expune în continuare câteva dintre dimensiunile prin care TAA și AAA pot acționa spre îmbunătățirea calității vieții:

Empatia: există numeroase rapoarte care indică faptul că prezența unui animal în căminele de copii îmbunătățește semnificativ abilitățile empatice și de comunicare ale copiilor. Se poate presupune că abilitățile empatice învățate în copilărie se vor extrapola ulterior în relațiile interumane.

Centrarea spre exterior: persoanele diagnosticate cu tulburări mentale și emoționale au tendința de a se concentra pe sine. Interacțiunea cu animalele reprezintă o metodă de redirectionare a atenției dinspre sine spre exterior.

Abilitățile de îngrijire: majoritatea abilităților de îngrijire a propriei persoane și a altora sunt învățate pe parcursul dezvoltării ontogenetice a unei persoane. Grija față de animal reprezintă o modalitate adecvată de dezvoltare a acestei abilități.

Abilități de relaționare: animalele pot duce la crearea unor punți spre dimensiunea emoțională a unei

persoane, mult mai rapid și mai stabil decât cele create de interacțiunea interumană.

Acceptarea: animalele au calitatea de a accepta necondiționat indivizii umani. Aspectul fizic al unei persoane, sau unele dizabilități motorii nu reprezintă factori limitativi în procesul de acceptare din partea animalelor.

Socializarea: prezența animalelor în centre de sănătate face să crească nivelul comunicării interumane.

Contactul fizic: în unele cazuri atingerea fizică din partea altor persoane poate avea valențe traumatice: copii sau adulți abuzați fizic sau sexual.

Beneficii fiziologice: există studii care evidențiază efectele benefice ale contactului cu animalele asupra unor parametri fiziologici ca: frecvența cardiacă, tensiunea arterială, nivelul hormonilor de stress (epinefrina și norepinefrina).

În România începe să fie cunoscut domeniul TAA și AAA prin munca câtorva

echipe de specialiști care lucrează cu câini de rasă sau cu câinii comunitari. Despre terapia facilitată de cal, hipoterapia sau ecviterapia, se cunoaște foarte puțin. Aceasta este o metodă de terapie complementară ce i-a în considerație individul ca entitate fizică și psihică, utilizând calul ca pe un partener terapeutic, în scopul de a atinge obiectivele fixate de specialistul terapeut (după Societe française d'Equithérapie). Delimitarea strictă între handicapul fizic și cel psihic este greșită. Chiar dacă un om suferă de un handicap motor, acesta este, de cele mai multe ori însoțit de o suferință psihică, pe care, dacă o poate controla, va ști să lupte și cu handicapul motor.

Xenophon (sec. 5 î.c.) spunea: „calul este un bun învățător, nu numai pentru corp, dar și pentru suflet și inimă”.

În epoca modernă prima demonstrație a utilizării calului ca mijloc terapeutic este marcată de Liz Hartel, amazoana daneză care câștiga în 1952 la J.O. de la

Helsinki medalia de argint în proba de dressaj. Învîingându-și poliomielita, urmând un program intensiv de antrenament, ea a dovedit lumii moderne că din scaunul cu roțile, se poate ajunge pe podiumul olimpic. Publicul care o urmărise evoluând călare și o aplaudase îndelung, a amuțit când, la festivitatea de premiere, ea a apărut în scaunul cu roțile.

Imediat a apărut întrebarea: poate apropierea de cal (îngrijirea lui, echitația) ajuta la recăștigarea sănătății fizice și psihice? Nenumăratele studii și experimente efectuate au dovedit că da.

În S.U.A. se înființa, în 1860, S.P.C.A. care începea lupta pentru protejarea cailor contra muncii excesive, în centrele urbane Boston, N.Y. și Philadelphia. Sigla reprezenta un om care oprea pe un alt om de la bate un cal.

În anul 1969 există deja North American Riding for Handicapped Association (N.A.R.H.A.) care funcționa

prin 10 centre. În anul 1999 existau 594 de centre având 3610 membri.

Pot beneficia de terapia facilitată de către cai persoane suferind de: distrofie musculară, diverse afecțiuni cerebrale, sindrom Down, retard mental, autism, scleroză multiplă, spina bifida, disabilități emoționale, variate probleme locomotorii, ADHD, recuperare după accidente cardio-vasculare, s.a.

În prezent N.A.R.H.A. numără 5500 membri, derulează 730 de programe cu ajutorul a 5000 de cai special evaluați și educați.

Iarna aceasta în București și în zonele limitrofe ne-am confruntat cu fenomenul abandonării cailor pe domeniul public. Aceștia au fost recuperați de echipe de voluntari din rândul iubitorilor de cai și duși într-un adăpost pus la dispoziție de primărie.

Caii abuzați fizic și psihic au intrat într-un program de recuperare medical-veterinară și de îmblânzire. Căutându-le o utilitate mi-am amintit de copiii ai căror părinți nu vor avea niciodată suficienți bani pentru a-i duce la cursuri de echitație, la

copiii orfani, la cei din centrele de plasament. Există o alchimie care face ca orice copil, fie că a intrat deja în contact cu caii, fie că doar a ascultat basmele cu feți-frumoși, să își dorească să călărească un cal. Unii, probabil majoritatea, dintre cei care au beneficiat de acest privilegiu, rămân dornici să repete experiența. Ca să mă întorc la basm, esențial în orice cultură, în basmele noastre apare leit-motivul calului lui Făt-Frumos. Acesta, primește, ca recompensă pentru fapte de vitejie, invitația de a-și alege oricare alt cal, din grajdurile domnești. El îl alege pe cel mai amărât, pe ultima gloabă. Oare ce îl face pe erou să aleagă „mârțoaga”? O compasiune completată de o încredere aparent nefondată? Ce face mai departe proaspătul proprietar al „mârțoagei”? Îl va hrăni cu jăratec. Adică cu dragoste și înțelepciune. Primind „jăratecul” cum se cuvine, calul devine cel mai de încredere camarad.

Calul – cu mândria și eleganța lui nativă- a fost specia cea mai distrusă de regimul comunist. La naționalizare caii de sport, de elită, au fost trecuți la CAP, unde,

puși la căruțe, au murit, ca și elitele intelectuale la Canal.

Avem flagelul abandonării cailor, de către populația suburbană, foarte săracă. Avem caii clasați ca V.S.(valorificare prin sacrificare) în hergheliile naționale.

Pentru început ne propunem să ne ocupăm de caii recuperați din București. Vom începe cu 4 exemplare, 4 iepe, cele mai blânde și mai sănătoase. După vindecarea rănilor caii vor intra într-un proces de recuperare psihică. Primul pas a fost făcut: ne-am împrietenit! (Știți cum vă împrieteniiți

cu un cal? Simplu: îi vorbiți pe un ton calm, cald. Îl întrebați ce mai face. Îi dați un morcov, un cub de zahăr. Când, data viitoare vă va întâmpina cu un nechezat mic, va însemna că v-a recunoscut!). Caii aparțin în prezent PMB.(primăriei). Cu acordul acestei instituții vom muta cele 4 iepe la sediul Clubului de Echitație al orașului București. Aici li se va stabili un program special de alimentație, de mișcare și vor începe dresajul.

Ne propunem un termen de trei luni pentru ca acești cai să devină apti pentru a interacționa cu copiii.

Evaluarea cailor va fi făcută după aceste trei luni de antrenament. Este posibil ca nu toate cele patru iepe să fie potrivite ca și animale de terapie. Este motivul pentru care ne-am propus pentru început patru animale.

Evaluarea cailor va fi făcută după standardele existente la asociații de hipoterapie cu experiență, al căror sprijin îl vom solicita. Evaluatorii vor fi antrenori de echitație acreditați ce vor colabora cu echipa de terapie. Aceasta va fi formată dintr-un horse-leader, un psihoterapeut și un kinetoterapeut.

Finalitatea acestui proiect constă în demararea activității unei echipe TAA specializată în hipoterapie, în București.

Unul dintre scopuri este sensibilizarea opiniei publice la problema cailor abandonati și de a stimula, ulterior, adopțiile. Vrem să dovedim că aceste animale nu sunt niște cauze pierdute, mai mult că pot fi utili societății. Și nu cel din urmă scop, este acela de a oferi șansa unor copii săraci, defavorizați de soartă, orfani, sau suferinzi de a intra în contact cu lumea minunată a cailor și a oamenilor din jurul acestora. Pentru aceasta ne vom adresa Ministerului Învățământului, pentru a ne indica acele locuri de unde putem găsi copii cu nevoi speciale, cărora terapia cu ajutorul cailor le-ar fi benefică. Ne vom adresa deasemeni ONG-urilor care lucrează cu copiii cu dizabilități.

Terapia facilitată de cai este o metodă de terapie alternativă, aflată în plină dezvoltare pe plan mondial. În țara noastră nu există studii de specialitate, cu atât mai puțin cazuistică. De aceea ne propunem să începem un studiu aprofundat al acestei metode din punct de vedere al psihologiei, a metodei cognitiv-comportamentale.

Ne propunem de asemenea atragerea de fonduri pt. dezvoltarea acestei activități, pt. popularizarea rezultatelor și pentru realizarea muncii de cercetare științifică.

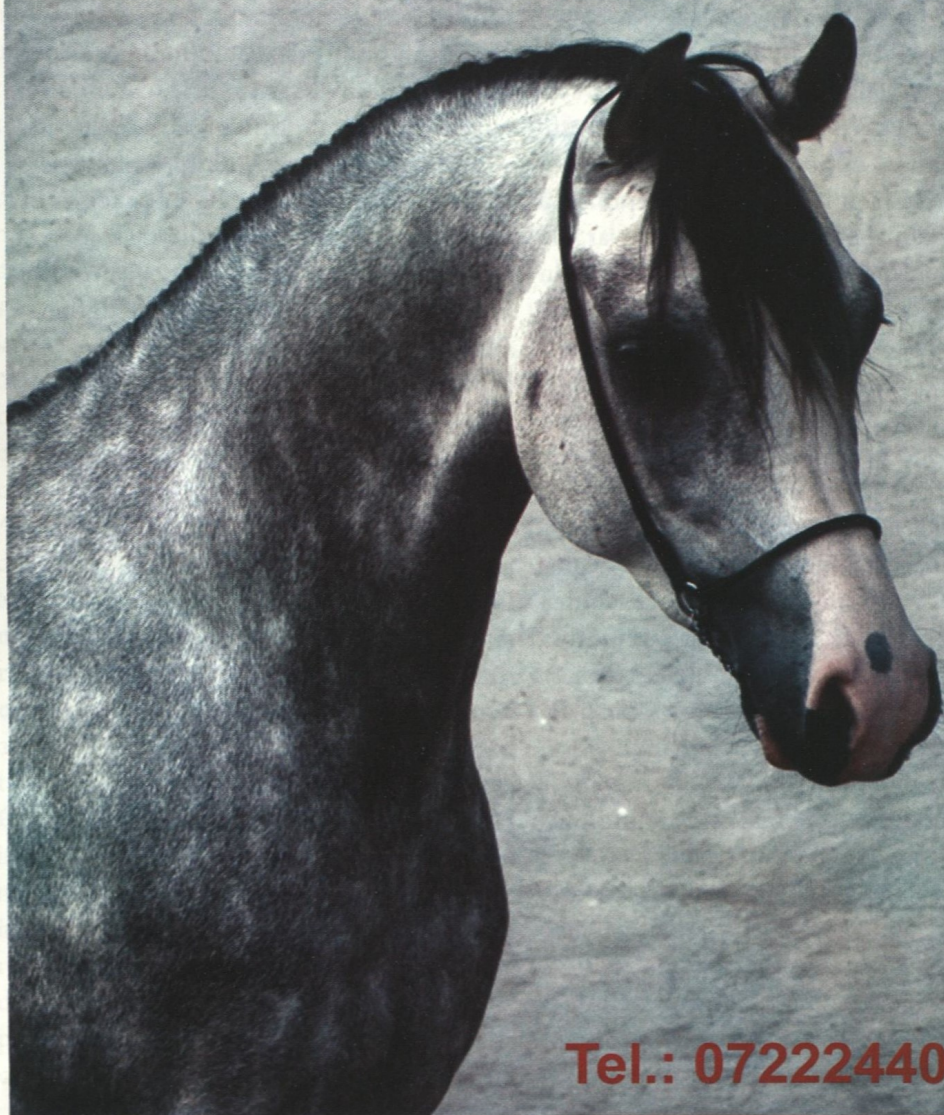
Nu pot încheia fără a-l cita pe Hendeerson care în 1964 spune că Jung descria calul ca fiind simbolul eforturilor transcendente și al alchimiei. Pegasul vine din adâncurile sufletului, în procesul eliberării. Cunoașterea devine liberă să zboare către conștient, pentru a înțelege viața.

Roberts(1996): The Horse Wisperer accentuează ideea că în relația om-cal esențială este înțelegerea instinctului natural al calului de a fugi de presiune și teamă.

Ofer pentru montă

ARMĂȘAR PUR SÂNGE ARAB

cu un pedigree de excepție Pilin Pshyse (Padron Pshyse-Pilina), import Polonia

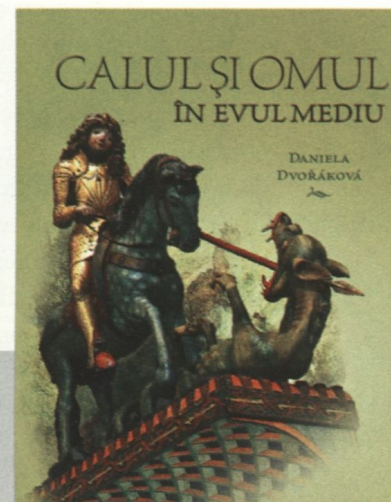
Tel.: 0722244090

CALUL ȘI OMUL ÎN EVUL MEDIU

■ Fragment din cartea în curs de apariție la Editura Tracus Arte
Calul și Omul în Evul Mediu de Daniela DVORAKOVA

Cultul calului, incluzând sacrificarea acestuia, a existat și la slavi și germani. În zidurile cetăților slave au fost găsite căpățâni de cai, ce aveau menirea de a le consolida și de a le păzi de dușmani. Uneori, în locul căpățânilor adevărate erau depuse căpățâni din lemn.

De cultul calului sunt legate și descoperirile de statuete de cai din lemn și metal. Totuși, la slavi rolul calului era în primul rând acela de oracol.

Acest străvechi obicei indo-european era cunoscut și de greci, romani, germani, iranieni, indieni, dar și de triburile slave de pe Elba și de la Báltica. La slavi, prorocirea era realizată în temple, calul sacru trecând peste sulite încrucișate; important era cu care picior trecea mai întâi (dreptul era cel favorabil), eventual faptul dacă atingea sulitele. Rolul calului în profeție este până azi probat de cuvintele sorți sau tragere la sorți, ce stau mărturie peste veacuri pentru faptul că, în vremuri de demult, norocul și succesul erau decise de armăsar¹.

Calul le era închinat mai multor zei slavi – Svantovit, Triglav și Radegast. Un ajutor prețios ne oferă, la reconstituirea practicilor magice legate de cai, pe lângă arheologie, mai ales etnografia. În cultura populară, multe asemenea practici au supraviețuit până în epoca modernă. Se numără printre ele deja menționata credință în puterea ocrotitoare a calului, respectiv a căpățânilor de cal: acestea erau uneori așezate sub acoperișul caselor (practica atestată încă în sec. XVII în Slovacia centrală), sau la temelia lor, ceea ce a dăinuit până la sfârșitul sec. XIX. Oamenii credeau că vor fi ocrotiți de căpățâna în fața fulgerului, a dezastrelor, a demonilor sau a bolilor.

Poate că dintr-o credință asemănătoare în puterea magică și ocrotitoare a calului s-a născut, cândva în sec. V, obiceiul de a înmormânta caii în locurile în care-și găseau odihna din urmă și oamenii.

Înmormântarea cailor în arealurile necropolelor se manifesta în Europa nordică, centrală și apuseană din sec. V și o cunoaștem și din mediul slav. Un capitol deosebit, foarte important cu privire la cai, îl constituie perioada în care strămoșii noștri au ajuns sub dominația avarilor (sec. VII-VIII). Pentru această perioadă este caracteristică înmormântarea călărețului cu calul. Mormintele ecvestre reprezintă un fenomen specific Kaganatului avar, ele nu fuseseră prezente niciodată înainte în Europa. Slavii de pe teritoriul Kaganatului au preluat acest obicei de la avari, după cum indică necropolele comune avaro-slave, dar numai temporar. O dată cu Kaganatul avar a dispărut și înmormântarea comună a călăreților cu caii, în perioada ulterioară, a Moraviei Mari², având să apară în morminte doar atributele călăreților – pințenii (ceea ce coincide și cu ascensiunea creștinismului, ce nu admitea sacrificarea animalelor), iar în mormintele vechilor maghiari vor fi găsite doar crani și părți ale membrilor cailor, restul animalului fiind consumat în timpul ritualurilor funerare.

Unul dintre cele mai importante centre ale Kaganatului avar era Komárno³, unde-și avea sediul elita ecvestra avară. Au rămas în urma ei morminte cu cai, arme și harnasamente bogat împodobite. Remarcabil este numărul mormintelor ecvestre de la Komárno – cu mult mai mare decât în alte necropole din Slovacia sudică și Bazinul Carpatic, din 240 de morminte

cercetate, 103 fiind ecvestre, ceea ce reprezintă 42 %. Lucru interesant, caii erau depuși și în morminte de femei. În majoritatea cazurilor era vorba despre iepe. Femeile înmormântate nu erau dotate cu arme sau cingători forjate, deși componente ale harnasamentului – scări, zăbale, cataramă ale curelei de sub abdomen, piese decorative – nu lipseau din morminte. Animalele se găseau atât în mormintele unor femei bogate, cât și în ale celor lipsite de avere, astfel că este dificil de reconstituit motivele înmormântării calului alături de defuncta. Pentru arheologi, aceasta problemă este încă neclarificată. O categorie specială este formată din mormintele ecvestre de copii; pe teritoriul Slovaciei sunt cunoscute 26, în fiecare caz fiind vorba de băieți.

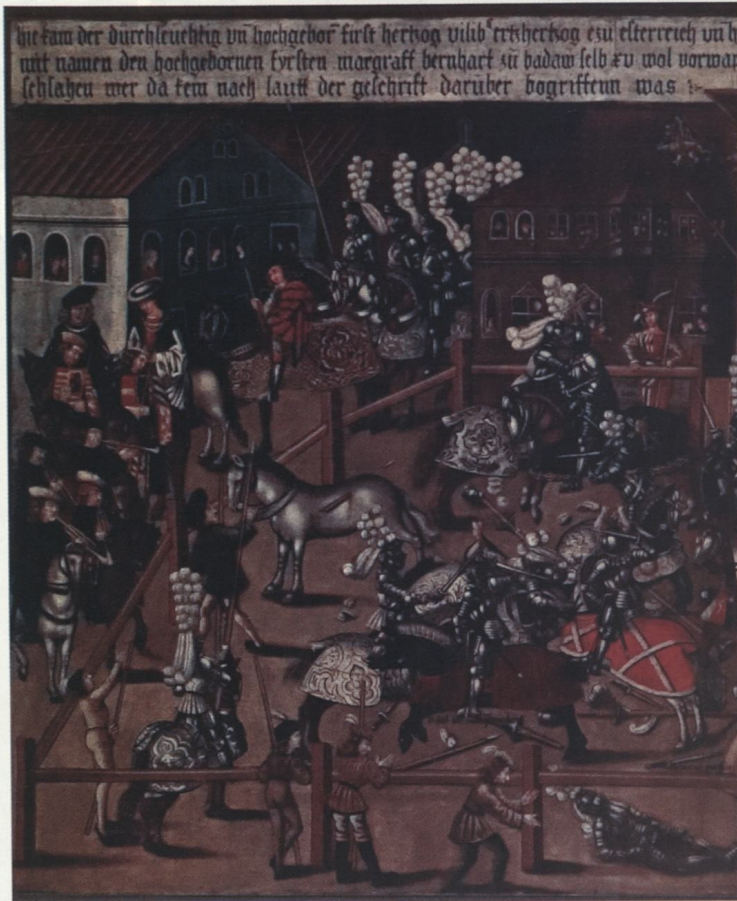
Grație ritului funerar avar, arheologia și antropologia au primit un cadou imens în forma multitudinii de schelete umane și animale. Momentan ne interesează mai mult caii decât oamenii, așa că nu ne vom ocupa de rezultatele cercetărilor antropologice. Din scheletele de cai păstrate, cercetătorii au stabilit cu exactitate cvasitotală ce fel de cai foloseau strămoșii noștri în timpul conviețuirii cu avarii, ce vârstă apucau animalele, care era starea lor de sănătate și sexul; din resturile conservate ale echipamentului, ca și din modificările patologico-anatomice ale scheletelor animalelor, au reconstituit parțial modul în care acestea erau utilizate. Că avarii și, prin ei, slavii acordau cailor o importanță

excepțională, este confirmat prin faptul că animalele erau obligate să-și urmeze stăpânul pe drumul către lumea cealaltă. Dacă era un dar pentru zei, cum am văzut în cazul altor culturi, sau dacă era calul menit slujirii stăpânului sau pe drumul către lumea de dincolo, nu știm. Nu știm nici cum se desfășura actul sacrificării calului, nu cunoaștem modul uciderii lui, sau a depunerii în mormânt. Se presupune că li se bloca măduva, sau că li se administrau substanțe otrăvitoare. Puteau fi utilizate și practici întâlnite la alte popoare: calul putea fi su-grumat, tăiat sau străpuns, niciunul dintre aceste procedee nelăsând urme pe scheletul calului. Cercetătorii s-au întrebat dacă nu erau trimise la moarte exemplare vârstnice și bolnave, ce nu mai realizau performanțele dorite, în locul cailor ce aparținuseră defuncților. Cercetările au arătat că în morminte predomină animale de calitate, de vârstă optimă, cel mai frecvent până la noua ani, așadar în mormânt era depus realmente calul defunctului. Pe de altă parte, în morminte au fost găsite și animale foarte tinere (de la unul la trei ani), sau, dimpotrivă, cai trecuți de douăzeci de ani.

Mai mult de o jumătate din inventarul de schelete cabaline cercetat era afectat de modificări patologico-anatomice, cauzate de împovărare, înseuare incorectă, răniri sau boli. Caii erau, probabil, încălecați de la vârsta de doi ani, întrucât pe scheletele unora de această vârstă sunt vizibile modificări patologice: în primul rând excrescențe osificate (exostoza) pe șira spinării, ceea ce probează prematura ei solicitare. Această afecțiune a fost constatată la 42 % din totalul cailor. Modificări patologice au fost identificate și la oasele și articulațiile membrilor. Totuși, în majoritatea cazurilor, modificările malade nu erau atât de grave, încât să împiedice valorificarea acestor cai, doar 10 % dintre ei fiind afectați până la reducerea gradului de utilizare. Chiar și acești cai erau lăsați în viață până în momentul în care erau nevoiți să-și urmeze stăpânul în mormânt. Aceasta arată însemnătatea calului pentru călăreții avaro-slavi, dar, poate, și relația sentimentală dintre călăreți și caii lor. Această presupunere se impune literalmente în cazul calului din necropola de la Holiare⁴ (mormântul nr. 669). Acesta a fost calul cel mai

afectat, cu un grad de utilizare strict limitat. Era vorba despre un armăsar, care, prin prisma mediei de vârstă a cailor cercetați, nu se numără printre cei mai tineri (la deces avea 13-15 ani) și care depășise în timpul vieții o accidentare gravă: fractură de bazin. Pe lângă aceasta, prezentă o serie întreagă de modificări patologice, cauzate de vârsta și exploatare. Din păcate, nu s-a păstrat scheletul întreg al calului, mormântul a fost deteriorat și au fost distruse și rămășițele călărețului. Ar fi interesant de aflat mai multe despre bărbatul din mormântul 669, despre bărbatul însoțit în viață și în moarte de nu foarte sănătosul și nu foarte tânărul său cal. Erau oare bătrâni și bolnavi amândoi? Imaginea prieteniei dintre om și cal se oferă de-a dreptul ... Dar realitatea putea fi mult mai puțin romantică: putea avea călărețul cai mai mulți, iar în mormânt a fost trimis animalul cu sănătatea cea mai afectată, deci având valoarea cea mai mică, sau, dimpotrivă, călărețul avea un singur cal și a fost nevoit să se mulțumească în timpul vieții cu un animal incapabil de performanță maximă, din cauza accidentării sale.

Printre informațiile importante, obținute de cercetători din scheletele de cai păstrate, se numără datele despre înălțimea acestora. Trebuie atrasă atenția, însă, că aceste date nu prezintă o imagine pe deplin fidelă a populației cailor vremii, ci numai a celor utilizați pentru călărie. Astfel, surprinzătoarea pentru noi statura redusă a cailor sacrificați, deci a celor călăriți, poate coincide într-o anumită măsură cu faptul că oamenii își alegeau pentru călărie cai mai mici, care sunt nu doar mai agili, ci și mai rezistenți, mai mult, încălecarea și descălecarea lor sunt substanțial mai ușoare. Marea majoritate a cailor cercetați avea

înălțimea la greaban între 132 cm și 145 cm, asemenea cai fiind azi considerați ponei. În unele morminte erau și cai mai scunzi (cel mai scund armăsar avea 120 cm), mai înalți erau foarte puțini. Înălțimea de 150 cm era atinsă de un singur armăsar. Să adăugăm că armăsarii constituiau majoritatea absolută în necropolă, reprezentând aproximativ trei pătrimi din caii cercetați, iepe erau relativ puține, iar cai castrați și mai puțini.

1. În lb. slovacă **žreb** (rom. „sorți”), **žrebovanie** (rom. „tragere la sorți”), de la **žrebec** (rom. „armăsar”)
2. Moravia Mare, formațiune statală a slavilor în Europa Centrală. Cei mai importanți conducători ai acestora au fost Rastislav (846-870) și Svätopluk I (871-894). Dispariția ei este datată în jurul anului 907, anul bătăliei dintre vechii maghiari și bavarezi, de lângă Brezalauspurc (Bratislava)
3. Oraș în sudul Slovaciei, port la Dunăre, punct de trecere a frontierei cu Ungaria, vis-a-vis de Komárom. Cele două orașe au constituit un întreg până la stabilirea graniței pe Dunăre între Ceho-Slovacia și Ungaria, după Primul Război Mondial
4. Comună în sudul Slovaciei, în apropiere de Komárno

Se oferă pentru reproducție următorii armăsari Shagya Arabă din Ungaria

O'Bajan Pamir

Rezultate:

2006 Campionatul European al cailor arabi Kreuth,
câștigătorul categoriei semigrele
2007 Máriakálnok CDI *** proba „S”, locul 8
2007 Campionatul European al cailor arabi Kreuth,
câștigătorul categoriei semigrele
2007 Campionatul Național de Dresaj Hortobágy,
categoria grea „S1”, locul 3.
2008 Campionatul Național de Dresaj Hortobágy,
categoria grea „S1”, locul 5
2002 Festivalul cailor arabi Bábolna. Armăsari Shagya
Arab: rezerv junior Champion
2005 Festivalul cailor arabi Bábolna. Armăsari Shagya
Arab: senior Champion

Informații: Dr.Vucskits András, medic veterinar
Tel. 00 36 30 9490497, 00 36 1 4136240

la stațiunea de montă
de la Gyula
(30 km de la Salonta-Bihor)
Informații
Gál Imre
Tel. 00 36 30 4156622

SHAGYA V – Impala

O'Bajan Pagát

O'Bajan Basa

la stațiunea de montă
de la Tiszaföldvár
Informații
Nagy Ferenc
Tel. 00 36 30 2181157

CUM AM CÂȘTIGAT DERBY-UL DE SĂRITURI ȘI „CUPA ORAȘULUI VIENA„

(fragment din volumul „Călăreți, obstacole, victorii„
apărut la Editura Sport-Turism, 1978 – Continuare din numărul trecut)

Felix ȚOPESCU ■

A fost unul din cele mai grele baraje pe care le-am întâlnit în lunga mea carieră sportivă. El se compunea din 6 obstacole așezate în următoarea ordine: o poartă dreaptă înaltă de 1, 40 m, un oxer de 1, 45 m pe 1, 80 m lărgime, după care venea o combinație de trei obstacole: o triplă de bare de 1, 60 m pe 1, 80 m... la 10 m o rivieră de 5 m lungime, urmată la 7, 50 m de un zid roșu de 1, 70 m. Ultimul obstacol, instalat ceva mai departe, era tot un zid de lemn de 1, 60 m. Linia de sosire se afla cam la 100 m de ultimul obstacol (rămasă acolo de la parcursul inițial). Această distanță mare de la ultimul obstacol și până la „sosire” îmi va crea avantajul necesar victoriei, după cum se va vedea.

Eram copleșit de emoție. În condiții normale, adică dacă m-aș fi aflat, ca și coechipierii mei, în continuarea activității competiționale și nu după o întrerupere de două luni, alta ar fi fost situația. Probabil că arătam ca un om bolnav, de vreme ce, înainte de a intra la baraj, mi se adresau încurajări și mi se dădeau sfaturi, care pentru mine în acele momente de tensiune erau ca niște pilule care-mi făceau mai mult rău decât bine.

Niciodată nu mi-au plăcut sfaturile și încurajările de genul acesta: „Ai grijă, fi atent, vezi cum mergi!” (Parcă eu nu știam?) sau „N-ai voie să pierzi” (De ce nu?) sau „Nu te lăsa!”... „De tine depindem!” (Ce răspundere!)... și multe altele de acest fel, care, dacă mai erau însoțite și de urări de „succese...” sau de fotografie „la minut”, tocmai când, concentrat la maximum, mă îndreptam spre start, aveau un efect contrar celui dorit de sfătuitoari (antrenor, rude, prieteni, spectatori).

Are perfectă dreptate fosta campioană de tir Judith Moscu, specializată în psihologia sportivului, când spune: „E o mare greșeală să bombardăm sportivul cu cuvinte împovărătoare înaintea intrării sale în arenă. Acele cuvinte, oricât de nobile, oricât de sincere, nu-i fac bine, nu-l încălzesc, ci-

copleșesc și-i strică tonusul, puterea de luptă. O bună pregătire psihologică, morală, afectivă, se face continuu, de-a lungul întregului antrenament, pentru ca în febra de start să-l lăsăm în pace, să se concentreze singur, să se mobilizeze cum știe el, vorbele noastre dereglându-i echilibrul emotiv”. Tot în legătură cu aceeași problemă, scriitorul Radu Cosașu scria, într-un articol apărut în „Sportul”: „Nu frica trebuie diminuată. Frica, emoția, încordarea nu pot și nici nu trebuie eliminate din întrecerea sportivă. Ele sunt mobilizatoare”.

Între noi, coechipierii, convenisem, de altfel, să evităm asemenea intervenții „mobilizatoare”, rezumându-ne la a cere sfaturi sau informații când simțeam nevoia și numai referitoare la problemele legate de desfășurarea probei respective, ca de exemplu: Câți concurenți sunt până acum fără greșeală? La care obstacole se greșește mai mult și de ce? Care este timpul realizat (mai bun) până acum? și alte întrebări de felul acesta, care ne interesau pentru stabilirea tacticii ce trebuia să o adoptăm în raport cu ceea ce se întâmpla pe teren. Faptul că intram la baraj primul dintre cei patru rămași în cursa decisivă constituia un handicap în ceea ce privește tactica pe care trebuia s-o adopt. Neștiind cum vor merge ceilalți trei adversari ce alergau după mine, singura soluție era să conduc într-o viteză maximă și să nu dobor nici un obstacol. Jolka fiind un cal pursânge englez, și care crescuse pe Hipodrom în cursele de plat, era superioară ca viteză celorlalți cai ai adversarilor mei, de talie mare și mai greoi.

Pornind ca și în parcursul inițial „ca din pușcă”, concentrat la maximum asupra dimensiunilor obstacolelor ce le întâlneam și coordonându-mi mișcările la milimetru cu ale Jolkăi, am reușit să sar fără nici o greșeală și totodată să îmbunătățesc și timpul cu câteva secunde pe porțiunea liberă (100 m) dintre ultimul obstacol și sosire – ajutând-o pe Jolka să-și mărească viteza prin discrete

ciupituri cu cravașa (eficacitatea cravașei este mult mai mare prin lovituri scurte și dese – în cadența fuleurilor – decât atunci când ea este aplicată puternic și pe suprafață mare, afectând sensibilitatea și echilibrul calului).

Acolo, pe acei o sută de metri am câștigat Derby-ul, pentru că, după mine, călărețul turc Kulá a realizat cu calul său Sapkin tot un parcurs fără greșeală, însă cu cinci secunde mai mult.

Noi emoții mi-a produs italianul Bettoni, care a mers foarte bine, cu o precizie extraordinară pe toate obstacolele, mai puțin pe ultimul, unde, din cauza „lăcomiei” de timp, a șters cu burta calului unul din takeții zidului, care a căzut pe iarbă. Faimosul olimpic Kurt Hasse, cu Tora, a mers într-un ritm mai lent, având și două stopări (iapa era ieșită din formă).

Am rămas, așadar, pe locul întâi, urmat de Kulá, Bettoni și Hasse. Victoria mea a produs mare surpriză atât în tabăra noastră, cât și printre concurenții străini, fiind realizată după ce timp de două luni am mers în cărje și în baston. Învinsesem durerile fizice, descurajarea și demoralizarea prin voință și dorința de victorie. „Cupa orașului Viena”, pe care mi-a înmănat-o chiar primarul, am ținut-o în vitrina personală timp de un an, după care am înapoiat-o organizatorilor austrieci, deoarece, pentru a o păstra, Cupa trebuia câștigată de două ori consecutiv în trei ani. Miniatura primită în schimb se află expusă, împreună cu alte cupe și trofee ce mi-au aparținut, la Muzeul Sportului din București.

Succesul meu a fost completat de C. Apostol și H. Rang care, sărind la „Campionatul de înălțime” 2, 10 m și respectiv 2 m, au ocupat primele două locuri. În „Cupa Națiunilor” ne-am clasificat pentru a treia oară pe locul secund, după echipa olimpică a Germaniei, dar ne vom revanșa în următorii ani.

(Continuarea în numărul următor)

ISTORICUL CALULUI HUȚUL

(RASĂ DE PATRIMONIU)

ȘI AL HERGHELIEI LUCINA, JUDEȚUL SUCEAVA – PARTEA I

■ Prof.univ.dr. CURCĂ Dumitru, Doctorand Anca BOGDAN,
Facultatea de Medicină Veterinară, București, curca_fiziopat@yahoo.com,

După răpirea Bucovinei (Fig. 1), în anul 1775, de către Imperiul Habsburgic, la 1 mai 1792 a fost înființată vestita herghelie de cai de rasă de la Rădăuți, în scopul asigurării unui număr mai mare de cai de călărie și de calitate mai bună pentru armata austro-ungară. În acest scop Ministerul Armatei austriece a arendat 9.810 hectare, cu suma de 12.257 de florini și 21 de coroane.

Fig. 1. Harta Bucovinei

Caii sunt descriși în toate documentele istorice vechi, ca fiind cel mai apropiat ajutor al omului în munca câmpului, pentru transport (ham, samar, șea), cât și pentru apărarea gliei strămoșești, în războaie. Cavaleria română și-a făcut datoria în repetate rânduri în apărarea teritoriului, a ființei sale naționale și a credinței strămoșești, nu numai datorită eroismului combatanților, ci și datorită calității deosebite a cailor.

La înființare, herghelia Rădăuți dispunea de 1400 de cai moldovenești, rusești, leșești, turcești etc. Dar, în total dispreț față de

istoria și tradițiile poporului român, austrieii au înființat herghelia lângă cunoscuta mănăstire Bogdan Vodă din Rădăuți (Fig. 2).

Încă de la preluarea terenului, toți caii remontați din herghelia Rădăuți erau întreținuți vara la pășune, la Lucina, până în luna septembrie când coborau înapoi la Rădăuți pentru iernat. De exemplu, la 1 august 1823 erau cantonați pentru vară un efectiv de 1.078 cai de toate categoriile, deserviți de 69 de militari din armata austro-ungară. Întrucât s-a constatat că, la Lucina clima aspră afectează creșterea mânjilor din diferite rase și tipuri, în anul 1828 s-a renunțat la pășunatul cailor de

Fig. 2. Mănăstirea Bogdana, închinată Sfântului Ierarh Nicolae, ctitorită de Bogdan I (1359-1365), necropola sa cât și a urmașilor familiei sale, până la Alexandru cel Bun. A fost și reședință mitropolitană până la 26 iulie 1401, când mitropolia Moldovei a fost recunoscută oficial de către Patriarhia de la Constantinopol și scaunul mitropolitan a fost mutat la Suceava.

remontă în această zonă. Între rasele de cai crescute în România, calul Huțul se remarcă în mod deosebit prin calitățile de rusticitate și adaptare la mediul montan, prin originea sa care duce aproape direct la formele sălbatice de cai: calul de Pădure (Fig. 3), calul Tarpanic (Fig. 4) și calul Przewalski (Fig. 5).

Zona de creștere a rasei Huțul în România este reprezentată de regiunea muntoasă a Bucovinei (Țara Fagilor), parte a Carpaților Păduroși (zonele Câmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Rădăuți și partea de est a Maramureșului.

În anul 1994, în editura DK-Dorling

Fig. 3. Calul de Pădure. Unul dintre strămoșii cailor primitivi, a trăit în Europa cu mai bine de 1 milion de ani în urmă (după Edwards Elwyn Hartley, 2000)

Fig. 4. Calul Tarpan, din stepele estului Europei (nordul Crimeei), a influențat formarea calului ușor (după Edwards Elwyn Hartley, 2000)

Fig. 5. Calul sălbatic asiatic, Przewalski, descoperit de colonelul rus Nikolai Przewalski în anul 1879, în deșertul est Asiatic din Mongolia și deșertul Gobi, (după Edwards Elwyn Hartley, 2000)

Fig. 6. Intrarea în herghelia Lucina (foto original)

Kindersley, a apărut prima ediție a Enciclopediei Calului, reeditată în anul 2000, autorul fiind Edwards Elwyn Hartley, în care la pagina 21 se menționează că Tarpanul modern a condus la formarea calului Konik și Huțul, fiind transmisă mai departe rezistența și puterea calului Tarpan. La pagina 186, se arată influența calului Arab asupra dezvoltării Huțului (?) cât și a Gotlandului. Descrierea cailor Huțul și Konik se regăsește la paginile 194-195, fără a se specifica în detaliu arealul de creștere, selecție și ameliorare a Huțului.

Aflată în Bucovina, herghelia Lucina este amplasată într-un loc binecuvântat, în care mâna omului încă nu a rănit mortal natura, aflată la o altitudine de 1300 m, la poalele muntelui Lucina (1588 m), unde ninge din greu aproximativ 200 zile pe an, iar verile seamănă mai mult cu primăveri răcoroase, însă aici, oameni și cai descoperă împreună, în fiecare zi, libertatea de a trăi simplu, în comuniune cu natura (Fig. 6).

Leagănul de formare și inima acestei zone de creștere a huțurilor, o reprezintă Herghelia Lucina, cu un aport esențial în formarea rasei de patrimoniu național de cabaline Huțule. Calitatea cailor crescuți în această herghelie este deosebită, și recunoscută pe plan național și internațional.

Indiferent de conjunctura economică,

de dificultățile prezente și de cele viitoare, rasa Huțul reprezintă o valoare a patrimoniului zootehnic național, la care nu se poate renunța, fără riscul de a săvârși o greșală ireparabilă. Chiar și numele hergheliei are o anumită poveste, Lucina se pare că derivă din cuvântul slavon „Lucin” care înseamnă - rază de soare. Aceasta este o metaforă, pentru a defini spațiul luminos și cu multe zile însorite vara, în care este amplasată herghelia.

În privința numelui de Huțul atribuit rasei, există astăzi două ipoteze:

a. Denumirea rasei provine de la numele populației „huțane” băștinașe din nordul Bucovinei (români slavonizați) care au crescut și utilizat acest cal. Etnia huțulă (denumită de români huțani), trăiește în Obcinele Bucovinei și în Maramureș, precum și în Ucraina. Popoarele migratoare slave, în expansiunea lor spre vest, ajungând la munții Carpați Orientali, aici au dat de populația și toponimia românească. Vocabularul păstoresc al slavilor, care sunt mai ales agricultori de câmpie, cuprinde și acum elemente de origine daco-valahă. Goralii din Polonia (muntenii acestei țări din zona Galiției) recunosc că sunt urmașii păstorilor valahi. Ei vorbesc acum doar limba poloneză, fiind asimilați lingvistic de populația majoritară, dar păstrează tradițiile și obiceiurile românești. Istoricii și lingviștii au observat că huțanii au

Fig. 7. Herghelii și depozite de armăsari, de creșterea mânjilor, tăurașilor, oerii și tamaslăcuri în România Mare între anii 1918-1940

Fig. 8. Harta Bucovinei cu specificarea comunelor în care se află membrii sindicatului Hergheliei Rădăuți

Fig. 9. Harta Bucovinei, anul 1901

Fig. 10. Depozitul de fân al hergheliei Lucina (foto original)

Fig. 11. Grajdul de iepe-mame de la Lucina (foto original)

Fig. 12. Grajdul de armăsari pepinieri de la Lucina (foto original)

un grai (limba huțulă) asemănător cu cel al rutenilor din Ucraina, dar portul, tradițiile, obiceiurile și religia ortodoxă îi apropie mai mult de români. Opinia celor mai mulți istorici este că, etnia lor s-a format prin contopirea mai multor grupuri etnice heterogene: traci, sciți, geto-daci, români și cumani. Etnia huțulă a ajuns să vorbească un dialect al limbii slave, dar au păstrat în limba lor și influențe române și polone.

b. Numele rasei provine de la cuvântul românesc „hoțul”, atribuit ca o metaforă calului, care se strecoară așa de bine pe cărările strâmte de munte, în condiții de teren accidentat, ziua și noaptea, în deplină siguranță.

Calitățile calului Huțul de bun purtător de greutate (samar sau șea) și de abil cățăraș, precum și rezistența sa la condițiile meteorologice dificile, l-au făcut apreciat de străini, fiind râvnit de cehi, slovaci, unguri, polonezi, bulgari, nemți, austrieci, englezi, italieni etc.

Literatura de specialitate și tradiția orală abundă în informații care ilustrează însușirile care au dus faima Huțului peste țări și continente, fiind căutat și cumpărat, în jurul anului 1900, pentru ameliorarea poneilor din Anglia și a cailor din insula Veglia din Marea Adriatică, precum și folosirea de către armata britanică a calului Huțul în războiul cu burii, în Africa de Sud, iar populația umană huțulă însoțitoare de cai, la cererea englezilor, ar fi

rămas acolo și ar fi întemeiat o colonie de etnie huțulă în Africa de Sud.

De asemenea, mitraliorii austrieci apreciau mult această rasă, folosită ulterior și de vânătorii de munte români, tocmai pentru că, temerarul căluț Huțul poate ajunge acolo unde, nici cea mai performantă tehnică militară nu este în măsură să străbată căile înguste și abrupte.

Trebuie să amintim faptul că, în luptele de la Stalingrad, într-o iarnă geroasă, caii selecționați în Europa apuseană cu multe sute de ani în urmă, ce erau folosiți la tractarea tunurilor grele nemțești, au pierit pe capete, în timp ce, caii Huțuli au cărat în spate tot ceea ce se putea transporta cu samarele, fără nici o pierdere. Huțulul este o rasă autohtonă, cu o vechime de peste 700 de ani, formată în nordul României, în munții Carpați, fiind menționat pentru prima dată în lucrarea „Hippica” a lui Dohorstajski în 1602 (citată de Osovicki A., 1904), care descrie exteriorul și calitățile acestui cal și face prima apreciere cu privire la originea sa, în vechile forme sălbatice de cai din Carpați. Este una dintre cele mai reprezentative rase naturale, de cai hipometrice, o rasă veche, care nu a fost creată de oameni în mod special, printr-un proces tipic de selecție și ameliorare, care se utilizează în cadrul formării raselor și varietăților moderne, ci doar crescută și selecționată de-a lungul a sute de ani, pentru a-și păstra calitățile deosebite și a

putea fi folosită în conformitate cu necesitățile populației din zonele montane.

Huțulul a supraviețuit vremurilor, în timp ce calul românesc de munte (de pădure), calul secuiesc, calul vrâncean, buiestrașul de Bisoca, calul dobrogean și chiar vestitul cal moldovenesc au intrat cu desăvârșire în istorie.

Izolată de alte populații de cabaline, reproducându-se în zone greu accesibile și trăind în condiții climatice extreme, rasa Huțulă a devenit foarte rezistentă la condițiile climatice și la terenurile accidentate.

Centrul de formare a rasei a fost în zona Bucovinei și Galiției. Huțulul datează încă din secolul XIII, aria de extindere a acestei rase este foarte vastă, habitatul natural este în Carpații estici, regiune care este denumită și „Țara Huțulilor”. Timp de peste 700 de ani, caii Huțuli s-au înmulțit liber în munți, în condiții climatice foarte aspre.

După un alt autor, Adametz L. (1883), consideră caii din Bucovina și caii polonezi Koniki, ca descendenți ai calului Tarpanic.

Schwarzenecker (1902) arată că, Huțuli sunt cai foarte buni pentru urcarea munților și se pot compara cu poneiul scoțian. Ei au înălțimea la grebăn de 1,39–1,51 m., greutatea corporală de 400–425 kg, pieptul larg, corpul lung, membre scurte, iar mersul este ridicat și sigur.

Osovicki A. (1904), care a cutreierat

Bucovina în calitate de călător și om de știință afirma că, cel mai valoros material cabalin din această zonă se află la Lucina și atribuie acestuia o apropiere filogenetică de calul oriental.

După N. Filip (1915), calul Huțul este tipul calului de munte. Are origine orientală, forme corporale îndesate, făptura breviformă, profilul cârn, moț abundent, gât scurt și coamă stufoasă.

În același timp, un alt cercetător, Antonius Otto Helmut, director la Grădina Zoologică Schönbrunn, Viena, studiind morfologia acestui cal, îi atribuie caractere luate atât de la calul sălbatic Tarpanic (*Equus caballus gmelini* Antonius), cât și de la calul sălbatic mongol, *Equus caballus przewalskii* przewalskii Poliakov. Colonelul din armata Imperială Rusă, Nikolai Mikhailovitch Przewalski, în anul 1879 descrie caii din stepa est asiatică (Mongolia, deșertul Gobi etc.), iar zoologul rus J. S. Poliakov, denumeste calul de stepă în memoria colonelului. Scrierea în limba română este „huțul”, dar în țările occidentale și îndeosebi în limba anglo-saxonă este adesea întâlnit sub numele de „huçul”. Părerile privind originea acestei rase sunt împărțite: română, maghiară, ucraineană, polonă.

După H. Gassebner (1897), **cronica hergheliei Lucina, începe în anul 1788**, când terenul aferent a fost arendat, împreună cu o serie de alte terenuri (Mitoc, Straja, Vicov), pe care s-a format mai târziu herghelia Rădăuți (1792), unde se crește în prezent această rasă. Este una din cele 4 rase pure crescute în hergheliile de stat din România. Herghelia Lucina la înființare (1788), a fost o secție a celei de la Rădăuți. Terenul pe care se află actuala herghelie, a fost luat în arendă de către Comandamentul de Remontă al Armatei austro-ungare, de la Domeniile Fondului Religiozilor din Bucovina.

În anul 1807, s-au construit primele clădiri la Lucina și anume, o cabană, o cazarmă și un grajd pentru caii de serviciu, iar primul drum de acces (carosabil) s-a construit în 1847, între actuala comună Izvoarele Sucevei prin Moldova Sulița, până la Lucina.

În anul 1856, Lucina a devenit ea însăși herghelie, având statut militar, pornind de la un efectiv modest de 2 armăsari pepinieri și 5 iepe de reproducție (după alte izvoare cu 10 iepe de munte secuiești).

Înființarea hergheliei este legată de numele colonelului de cavalerie austriac, Martin von Hermann, comandant al Hergheliei Rădăuți, în onoarea căruia s-a ridicat un monument la Lucina, care în timpul luptelor crâncene duse pe aceste meleaguri, din Primul Război Mondial, a fost distrus. Descendenții masculi apți au fost întrebuințați ca armăsari de montă publică, în districtele Bucovinei cu cai Huțuli.

În anul 1869 a avut loc o modificare a planului de creștere a cailor din herghelia Rădăuți, astfel că în anul 1872, herghelia Lucina a fost desființată. Din anul 1872, herghelia este părăsită de armata austriacă.

La insistențele localnicilor, în anul 1877, se reînființează pe același amplasament o herghelie civilă de cai Huțuli. Astfel, la 1 ianuarie 1877 s-au cumpărat: armăsarul pepinier „Știrbul” și 10 iepe mame din localitățile limitrofe cu Lucina. Ulterior numărul iepelor a ajuns la 30, toți armăsărușii de la înțărare până la vârsta de 3 ani, au iernat la secția de munte Frasin, iar vara au fost la pășunat la Lucina, în timp ce iepele mame și iepșoarele au rămas permanent la Lucina.

Efectivul de cai a crescut treptat până la începutul Primului Război Mondial (1914-1918). Înaintea începerii războiului, în anul 1914, herghelia a fost evacuată în Austria de Jos, la Waldhof, și de aici caii au fost răspândiți la diferite instituții hipice, precum și armatei austriece, pentru trupele de munte. Chiar fostul armăsar pepinier, Goral I a fost folosit la trupele de munte austriece în perioada 1916-1917. Totodată, cu această ocazie s-au pierdut și toate evidențele scrise ale hergheliei Lucina.

În primul Război Mondial, pe teritoriul Obcinelor Bucovinei s-au dat lupte grele, care s-au soldat cu distrugerea construcțiilor de la Lucina.

După prăbușirea monarhiei austro-ungare, materialul cabalin Huțul, inițial a fost scos la licitație în anul 1919, ce a fost cumpărat de țări ca: Cehoslovacia, Polonia și România.

La începutul anului 1919, au fost cumpărați de către Ministerul Român de Agricultură: 3 armăsari în comuna Sipotele-Sucevei și anume: „**823 Corbu**”, „**321 Roibu**” și „**15 Mircea**”. Cu acești armăsari și cu iepele care fuseseră adunate de la Mitoc, s-a reînființat herghelia de la Lucina. După

petele albe din regiunea șei și din jurul bazei cozii, se vede că, iepele adulte fuseseră întrebuințate la samar. Ele au fost montate cu armăsarii huțuli de stat. Armăsarii „823 Corbu” și „321 Roibu” au montat în primăvara lui 1919, 6 iepe ce se aflau la secția Mitoc.

Pe baza materialului cumpărat de statul Român, prin delegații săi: Larionescu Ion și Popescu Daia, la licitația din 29 iulie 1919 din Viena, s-au adus la Rădăuți 150 cabaline: armăsari și iepe de reproducție, astfel herghelia s-a refăcut treptat. Pe la sfârșitul lui iulie 1919 au sosit **9 armăsari** Huțuli, cumpărați din Austria, dintre care 3 din linia Hroby (119 Hroby-3, 121 Hroby-7) și 6 din linia Goral (8 Goral-13), care au devenit ulterior armăsari pepinieri. S-au mai introdus în herghelie și 9 iepe huțule, care erau date pentru serviciu la diferite secțiuni ale hergheliei Rădăuți.

În luna septembrie 1919, s-a trimis la Lucina un stoc de 15 iepe cai Huțuli: 10 iepșoare de 2 ani, una de 1 an și 2 sugătoare, împreună cu 2 armăsari pepinieri „Goral I” și Hroby II”. Această herghelie care în timpul războiului a suferit foarte mult, a fost dotată după război cu 2000 de ha., dintre care 800 ha. pădure tăiată și distrusă de proiectile, circa 850 ha. pășune și 350 ha. fânețuri.

Iepele mame și tineretul femel, stau la herghelia Lucina, iar armăsărușii sunt adăpostiți la Crivei, 6 km de la Lucina. Ca administrație, herghelia Lucina constituie o secție a hergheliei Rădăuți, județul Suceava.

După Primul Război Mondial, odată cu reînființarea hergheliei Rădăuți, Lucina este din nou secția sa, iar nucleul de cai Huțuli se reconstituie, astfel în anul 1922 nucleul de bază era compus din 26 de iepe și 3 armăsari pepinieri.

Până în anul 1943, Lucina a rămas o secție a Hergheliei Rădăuți, după aceea a devenit herghelie cu conducere și administrație proprie. Cel de-al II-lea Război Mondial a găsit Herghelia Lucina cu un efectiv de 60 de iepe și 5 armăsari pepinieri.

În anul 1943, herghelia Lucina avea trei secții: secția centrală, cu două grajduri pentru iepe-mamă; secția Buhăescu pe valea Cîrlibabei, pentru tineretul mascul; secția de la Izvoarele Sucevei, pentru tineretul femel.

La 10 martie 1944, din cauza Războiului al II-lea Mondial, herghelia Lucina a fost evacuată la Sâmbăta de Jos – Făgăraș. În timpul luptelor care s-au dat în Bucovina, au ars toate

adăposturile pentru animale și locuințele personalului de serviciu de la Lucina, drept urmare după război cabalinele au fost cazate la Brodina, Izvoarele Sucevei, precum și în grajdurile particularilor din comuna Moldova Sulița.

Reconstrucția hergheliei Lucina începe după anul 1948, cu fonduri ale

Statului Român, având patru secții: secția Centrală, pentru depozitele de furaje, fân și ovăz (Fig. 7); grajduri pentru iepe-mamă (Fig. 8) și armăsari pepinieri (Fig. 9); secția Camionca pentru tineretul mascul; secția Găina pentru tineretul în dressaj; secția Chițcău pentru tineretul femel. Terminarea construcțiilor a fost făcută în

Fig. 13. Armăsar pepinier Hroby XXIV (foto original)

toamna anului 1950.

Efectivele de cabaline Huțule au sporit treptat, astfel în anul 2002, Lucina, este cea mai mare herghelie din țară, cu un efectiv de 440 de cai și care se întinde pe o suprafață de 1.775 hectare, dintre care 550 hectare pășune împădurită, iar din punct de vedere administrativ a trecut de la SN Cai de Rasă, la Regia Națională a Pădurilor ROMSILVA
(Continuarea în numărul următor)

PROIECT ROMÂNIA

Împreună construim viitorul cailor din România!

Luați parte la acest proiect, implicați-vă în viitorul cailor din România

Puteți ajuta în mai multe feluri:

- susținând strategia pentru bunăstarea ecvină
- influențând deciziile legislative
- identificând resurse financiare pentru Proiectul România

Pentru a vă oferi ajutorul, vă rugăm trimiteți un e-mail la: campaigns@worldhorsewelfare.org

Cail reprezintă o oportunitate importantă pentru România. De bunăstarea lor depinde viitorul unor domenii diverse, cum ar fi agricultura, sporturile sau activitățile de agrement.

La începutul lui 2006, World Horse Welfare a lansat un proiect de cinci ani menit să îmbunătățească viața cailor din România.

La sfârșitul acestui proiect, World Horse Welfare vrea să lase în urmă sa atît o infrastructură capabilă de autosusținere, cît și o soluție eficientă pentru problemele de bunăstare ecvină din România...

...Avem însă nevoie de ajutorul dumneavoastră pentru a îndeplini aceste obiective

Împreună ajutăm partenerul neprețuit al românilor

- Dezvoltăm o strategie pe 10 ani pentru bunăstarea ecvină
- Îmbunătățim legislația și aplicarea ei
- Susținem Dezvoltarea Profesională Continuă
- Identificăm promotorii bunăstării ecvine

www.worldhorsewelfare.ro

BIBLIOGRAFIE

1. Adametz L. – Lehrbuch der allgemeinen Tierzucht, Wien, 1925.
2. Antonius A. – Stammesgeschichte der Haustiere, 1922.
3. Budionnii S. N., Barmințev N. I. – Kniga o loșadi, Selhozgiz, Moskova, 1952.
4. Constatinescu G. K. – Tratat de zootehnie generală, București, 1938.
5. Constantinescu G.K. – Originea raselor de cai. Bibl. Zoot., 1, București, 1924.
6. Cristea P. – Calul de munte, Teză, București, 1931.
7. Edwards Elwyn Hartley – The new Encyclopedia of the Horse, Dorling Kindersley Ltd., London, 2000.
8. Filip N. – Zootehnie specială - Caii (tom. II), Imprimeria statului, București, 1915.
9. Gassebner H. – Die Pferdezeitung, Wien, 1897.
10. Georgescu G. H. – Creșterea cabalinelor, Edit. Ceres, București, 1970.
11. Georgescu G. H. – Creșterea ecvinelor, A. M. D. – I. A. N. B., București, 1974.
12. Kaindl Raimund Fr. – Die Huzulen, ihr Leben, ihre Sitten und Volksüberlieferungen, Wien, 1894.
13. Larionescu Ion – Herghelia Rădăuți, București, 1921.
14. Moldoveanu Gh. – Creșterea cailor. Ed. Agrosilvică de Stat, București, 1953.
15. Nicolescu I. – Creșterea cailor. Editura de Stat, București, 1950.
16. Osowicki A. – Das Huzulen pferd, Stuttgart, 1904.
17. Piersic Șt. – Încercări pentru obținerea unui cal de munte prin metoda încrucișării. Revista Veterinară Militară, nr. 2, 1931.
18. Rădulescu I. Gh. – Calul Huțul din România, Editura Agrosilvică de Stat, București, 1957.
19. Spînu P., Moldoveanu Gh. – Creșterea ecvinelor (curs unic), Lito M.A.S., București, 1958.
20. Teodoreanu N. – Materialul zootehnic din Bucovina, București, 1924.
21. Vlădescu D. – Creșterea calului Huțul în Bucovina, București, 1940.
22. Wedling Chr. – Contribuțiuni la cunoașterea calului „huțul”, Teză, nr. 225, București, 1930.

Armăsari de montă

Baza hipică și herghelia Hajdúböszörmény- Ungaria

www.aranykapu-lovarda.hu

Aranykapu Carismo

Armăsar Hannoveran, de culoare murg ars, născut în 1993, talia: 169 cm.

Calypso II	Cor de la Bryère	Rantzau xx
	Tabelle	Quenotte
Anka	Akzent II	Heißsporn
		Hyazinthe
	Carsta	Absatz
		Wega
		Cavalier
		Gotendindl Z

Carismo la vârsta de 3 ani dintr-un număr de 50 de armăsari testați a câștigat probele de calificare de 70 de zile la Adelheidsdorf, cu punctaj remarcabil (147,77 puncte). Tatăl lui Carismo, armăsarul Calypso II este considerat etalon în rândul pepinierilor de cai de sport moderni din Germania, produșii lui se remarcă prin calități excepționale sub șea și la sărituri. Armăsarul are o mișcare dinamică și elastică, cu bună propulsie, calități care se transmit bine. Aptitudinile de sport și culoarea închisă de asemenea se transmit bine la produși.

Aranykapu Rauherr

Armăsar Bavarez, murg închis, născut în 1993, talia: 169 cm.

Raueck I.	Rasso	Ramiro Z
	Gerona	Feodora
Arnika	Agami XX	Graphit
		Wienerin
	Einbuche	Masetto XX
		Agatha XX
		Eindruck II
		Silberulme

Rauherr în 1992 a câștigat arbitrajul de selecție al Bavariei, atât la origine cât și la performanțe multumeste orice așteptare a crescătorilor de cai de sport. Pe linie paternă între ascendenți se găsește celebrul armăsar Ramiro Z, care și el a fost un cal de obstacole de categorie grea, de asemenea a fost un remarcabil reproducător al vremurilor de atunci. Bunicul de la mamă a fost Pur Sänge Englez, fapt deosebit de important în creșterea cailor moderni de sport. Rauherr, și el a participat la concursuri de obstacole de categorie grea, a câștigat probe de categoria 18 „S”. Armăsarul are o constituție solidă, cu temperament bun și totodată ușor de dirijat.

Aranykapu Ravallo

Armăsar Hannoveran, de culoare murg ars, născut în 1986, talia: 169 cm.

Raphael	Ramiro Z	Raimond
	Annekattrin	Valine Z
Gala	Goldstein	Abhang I
		Wotansmeise
	Pingpong	Gotthard
		Stienchen
		Pik König
		Auster

Ravallo a câștigat probele de calificare după performanțe proprii, al rasei HLP de la Medingen din anul 1989, cu punctaj considerat record până în zilele noastre (155,43 puncte). În anul 2004 s-a remarcat ca și bunic dinspre mamă al armăsarului câștigător al arbitrajului de selecție, Fideranz NRW. Ravallo este un armăsar nobil, cu mișcare elastică, cu temperament bun dar ușor de dirijat și cu o constituție de țaria oțelului. Produșii în general sunt închiși la culoare, cu aptitudini multilaterale, cu comportament bun și mișcări corecte.

Aranykapu Lycos

Armăsar de Oldenburg, de culoare neagră, născut în 2002, talia: 169 cm.

Lycos	Landor S	Landadel
	Dianaroos	Furcica II
Cendy	Contender	Zeus
		Nobelroos
	Humane	Calypso II
		Gofine
		Gelria
		Hummel

Lycos este reprezentat în Ungaria linia celebrului reproducător de sărituri Landadel. Armăsarul a absolvit în Germania testul de 30 de zile cu un punctaj remarcabil de 8,25 puncte la calificarea la obstacole. La Nyíregyháza în anul 2005 a câștigat probele de calificare naționale, iar la Parad la bonitatea SVT 1 a obținut 85,5 puncte. În anul 2006 la finala armăsarilor de 6 ani de la Mezöhegyes a terminat pe locul 10. Primii mânji sunt atractivi, moștenesc bine culoarea neagră a tatălui.

Aranykapu Stevignon

Armăsar Oldenburg de culoare neagră, născut în 2004, talia: 170 cm.

Stedinger	Sandro Hit	Sandro Song
	Bold Fantasy	Loretta
Lavinja	Davignon I	Landadel
		Belinda
	Lakerana	Donnerhall
		Piroschka
		Lemon Tree
		Akerana

Stevignon are calități remarcabile la mișcări și peste medie la sărituri, la exterior prezintă caracteristicile tipice ale calului modern de obstacole. În Ungaria a obținut rezultate remarcabile la arbitrajul de selecție din luna februarie, deoarece s-a calificat cu 79% pe primul loc între armăsarii tineri. Ca și origine între ascendenți are linii de cai de dresaj, dar la partea maternă a tatălui (Stedinger Sandro Hit) îl găsim pe Landadel, celebrul reproducător de obstacole. În consecință armăsarul poate fi recomandat ca reproducător și la caii de obstacole. Produșii au exterior corect și mișcări bune.

Aranykapu Quantum

Armăsar Holstein, de culoare murg închisă, născut în 2006, talia: 168 cm.

Quality	Quinar	Quidam de Revel
	Cordelia	Adele
Eleganz	Alcatraz	Lantaan
		Pracht
	Maedi	Aloube Z
		Nirza
		Landgraf I
		Henny

Tatăl lui Quantum, armăsarul Quality, a participat de trei ori la campionatul mondial al cailor tineri de la Lanaken și a câștigat de mai multe ori categoria „S”. Bunicul dinspre tată al lui Quality, renumitul Quidam de Revel, în anul 1992 la jocurile olimpice de la Barcelona a câștigat la individual locul 4. Și Quantum prezintă aptitudini și calități excepționale la obstacole. Este un armăsar cu temperament echilibrat și liniștit. La selecția de toamnă a armăsarilor de la München, din 500 de armăsari a intrat între primii 70, iar la Oldenburg a obținut drept de montă.

Informații la: ANDIRKÓ ATTILA 00 36 209537-682

Un loc situat la intrarea în comuna Daneş pe DN 14, dinspre Sighișoara. Ar fi putut rămâne un banal teren arabil dacă privirea unor vizionari-buni cunoscători ai locului nu s-ar fi oprit asupra peticului de pământ cuibărit în coasta satului spre care serpuiau două cărări de țară: una spre joagăr, cealaltă spre vechea clădire a cazanului de țiucă de dincolo de pârâu. Privindu-le azi ne vine în minte vorba înțeleptului, că unele cărări înguste pot fi conectate uneori la idei mult mai largi și profunde.

DOMENIUL DRACULA DANES

POVESTEA ETERNEI CONFRUNTĂRI A DRAGONULUI CU ÎNGERII DIN NOI...

Doina PIEPER ■

turism ecvestru

Aici a început așadar incredibila poveste a celor doi întreprinzători, Nicu și Marinela Lazăr. Împreună, ei au traversat în pas alert perioada de căutări și experiențe rocambolești caracteristice perioadei post-revoluționare. O cavalcadă care, în loc să îi descurajeze i-a călit pregătindu-i pentru aventura ce avea să schimbe fața intrării în Daneș, făcând din terenul brăzdat de rădăcini adânci și legături strămoșești un domeniu re-numit. Numele dat afacerii era menit să atragă atenția trecătorului în căutare de ospitalitate într-o perioadă în care Dracula devenise un brand incontestabil. Zis și făcut. Din fericire, spectrul tenebrosului Dracula nu i-a bântuit pe soții Lazăr prea mult și nici nu i-a deturnat de la obiectivul pe care și l-au propus: să ofere un loc de popas plăcut, agrementat de o masă bună și de o cazare pe măsură. Cu pragmatism și mult bun-simț ei au reușit să facă din vampir dragon iar din dragon au făcut scut, demonstrând astfel că omul sfințește locul și că tot el îl poate modela după chipul și aspirațiile lui. Privind astăzi în jur, mulți se întreabă care e oare rețeta reușitei într-un sector atât de anevoios.

Cum ați făcut? e întrebarea - pusă celui de la cârma întreprinderii.

Când am început în 1989 nu puteam ști tot ce ne așteaptă dar ne-am fixat un etalon care părea atunci de domeniul visului. Pas după pas, prin acțiune, seriozitate, perseverență și mai ales prin bună-înțelegere și colaborare cu cine trebuie se poate ajunge departe.

Inițial locul s-a bucurat de o clientelă fidelă datorită specialităților de bucătărie locală, nu prea sofisticate dar servite cu generozitate, așa cum îi place românului.

Pentru asigurarea ingredientelor culinare și a furajelor pentru animale am extins și amenajat ferma care cu timpul a devenit un motor de nădejde în planul stabilit. Cât despre grajduri și cai, asta e altă poveste...

Cei care își mai amintesc grajdul de baștină de acum două decenii sunt vădit surprinși de spațiile care adăpostesc astăzi în jur de 30 de cai și ponei. Unii vizitatori, derutați de aspectul elevat al amenajărilor nu îndrăznesc să treacă dincolo de portalul de intrare în fermă crezând că ar fi vorba de un alt corp hotelier. Odată ajunși acolo realizează că de fapt în clădirea elegantă și decorată cu gust ales „locuiesc” caii iar în jur au fost integrate armonios spațiile anexe destinate activităților practice, educative și expoziționale.

Grajdul propriu-zis surprinde prin curățenie, ordine și ceva în plus față de cele pe care le cunoaștem din moși-strămoși. La funcția de adăpost i s-a mai adăugat aici una

care ne duce cu gândul la un muzeu viu al calului, adică un loc unde vizitatorii de toate vârstele pot afla câte ceva despre caii aflați în boxe, de diverse rase, robe și calibre dar și despre relația cu acest animal, regulamente și sfaturi utile în activitățile cu calul, cuprinse în texte cu referință la literatura universală de specialitate și imprimate pe plăcile din lemn de pe pereții grajdului. Lămpile din fier forjat fac referire la fastul palatelor de altă dată iar fotoliile confortabile și mobila pictată din Club House-ul care se întrezăresc prin peretele de sticlă din culoarul poneilor ne invită spre o zonă de relaxare sau de documentare. Grija pentru frumos e prezentă în orice colț te-ai afla așa încât un client al hotelului, a pus pe blogul lui un citat extras

din expoziția *Europa Ecvestră* desfășurată de-a-lungul culoarelor hotelului:

Calul a inspirat dintotdeauna cea mai mare eleganță.

Peste tot în jurul calului s-a creat o adevărată civilizație.

Trecătorii privesc, citesc și vrând-nevrând înmagazinează imagini și date dintr-o lume pe care o descoperă treptat. Nu ne rămâne decât să sperăm că astfel de modele vor genera în timp mult așteptatele schimbări de mentalități și de comportamente atunci când e vorba de activitățile cu caii și nu numai...

Cum a evoluat ideea de cazare și masă la cea de agrement și de turism ecvestru?

Într-un fel sau altul, calul a existat din totdeauna în viața noastră. El și-a găsit locul în structura de aici în mod natural. Încă din liceu visul meu era să fac un circuit călare prin țară. Astăzi vin mulți din țară și din afară să încalce aici. De "turism ecvestru", cum i se spune acum, am auzit doar după revoluție. Bineînțeles că am reacționat prompt când am fost invitat de o asociație de turism ecvestru din Țara Făgărașului la o ședință la Herghelia Sâmbăta de Jos la care au venit din toate colțurile țării cei care se lansaseră deja în aventura turismului cu calul. Puțini dintre noi știam pe atunci cum se mănâncă felul ăsta de mâncare dar eram toți doritori să știm mai mult și să facem mai bine. Atunci am creat Comitetul Național de Turism Ecvestru care din 2005 și-a mutat sediul la Daneș odată cu realizarea în același an a Centrului de Excelență în Agroturism și Turism Ecvestru printr-un proiect SAPARD.

În timp ce antrenamentul și călăria pe caii mari au loc în manejul acoperit și pe terenurile din zona principală a hotelului, prichindeii „se pot da cu calul” pe ponei adăvrați pe pășunea din zona grajdurilor. Cu puțin noroc ei pot întâlni în drumul lor un căluț înaripat, în persoana poneiului Jerry cel alb ca zăpada și îndrăgit de toți.

Călăreții mai mari, trecuți prin probele de călărie în manej se pot aventura la drumeție în împrejurimi, până la Hanul Dracula situat la o distanță de 4 km de pensiune. Există și trăsuri pentru cei care preferă plimbările în familie sau grupuri mai mari de până la 16 persoane. Din când în când, trecerea călăreților pe cărările parcului central îi surprinde plăcut pe oaspeții aflați la masă în restaurant și pe cele două terase. Seara, în manejul luminat se pot vedea evoluând pe muzică sau calm desăvârșit călăreții care au reușit să mai prindă un loc în programul zilei.

Foarte apreciat de amatorii de toate vârstele este spectacolul cu caii și călăreții

centrului ecvestru care își demonstrează talentul de cascadori, regizori și realizatori în incinta maneajului transformat printr-un decor din baloți de paie în scenă circulară și zonă pentru spectatori confortabil instalați tot pe baloți. Maeștri de ceremonii sunt cei doi monitori: Cristi și Ionuț. Ei au reușit să formeze în jurul lor o întreagă pleiadă de pasionați în ale călăriei. Dar dacă frumoasele exemplare de cai sunt aici principalii vectori ai interesului, ei nu sunt singurii: de cealaltă parte a parcului, capetele mereu în alertă ale grupului de struți ne avertizează că ne-au văzut de la înălțime. Nici gând de plictiseală, căci nu demult lângă padockul lor a apărut o mini-fermă de animale în care și-au găsit adăpost privilegiat diverse rase de găini roșcovane, rațe, pești (Crap Koi), capre pitice, lame, porci vietnamezi, și vaci scoțiene, astfel încât plimbarea să fie cât mai instructivă, pentru un public cât mai larg.

Și asta nu e tot: dacă trecem podul peste pâraiașul umbrat de sălcii plângătoare, o altă alee ne conduce spre terenul de joacă cu vedere spre colinele unde se pot vedea, când un animal prins la munca câmpului, când o turmă de oi pășunând spre liziera pădurii. Dacă petele albe nu s-ar mișca pe fundalul spațiului mioritic, l-am putea confunda cu un tablou pictat. La orizont, pe cărările care duc sau vin de la han câte un șir de călăreți se îndreaptă spre noi. Toată lumea din preajmă așteaptă momentul sosirii cailor, anunțat de tropăitul de copite și câte-un nechezat de bucuria revenirii la grajd.

Nu e de mirare că cei care au fost odată aici doresc să revină și că, pentru părinți, orice sacrificiu pare îndreptățit când e vorba să le ofere micuților un colț de paradis.

Cum a apărut ideea animalelor și cât de rentabilă se dovedește a fi ea?

Ca fiecare etapă din drumul parcurs, ideea vine la un moment dat de la sine, din nevoia de a completa gama serviciilor cu cât

mai multe atracții. Noi asistăm în fiecare zi la bucuria și interesul stârnit de animale, în special asupra copiilor, fapt care ne face să vrem să oferim și mai mult și să ameliorăm permanent. Întreținerea animalelor pe care le vedeți nu e așa simplă cum pare. E o sarcină și o responsabilitate în plus, fără un profit din punct de vedere financiar, având în vedere că animalele consumă zilnic. Profitul pe care îl luăm în calcul e interesul pentru loc pe care prezența animalelor îl generează, ne mărturisește Nicu Lazăr. Mulți din clienții noștri la cazare și masă vin tocmai datorită acestor animale.

PS: Nu ne vom încheia plimbarea pe cărările trasate de stăpânii inimului de la Daneș fără o reverență în fața arhitecturii spațiilor verzi în care se regăsește prezența discretă a „doamnei de fier”. Căci Marinella, dincolo de activitatea co-managerială, desfășoară în munca de fiecare zi o activitate de suflet: pasiunea pentru natură și grădinărit. Așa au apărut rând pe rând acele mini-grădini suspendate din balcoane și de pe terase sau parterele florale și animaliere din spațiile exterioare cu referiri la arta grădinilor lumii.

Un joc subtil de lumini și de umbre, dincolo de care se profilează parcă eterna confruntare a dragonului cu îngerii și elfii, unii ascunși prin boschete, alții planând prin alte sfere...

ACEI CAI MINUNAȚI ȘI OAMENII LOR ...

■ Ioan CRISTESCU

Nu de puține ori m-am întrebat, întâlnindu-mă cu oameni care se ocupă de cai, care-i diferența dintre hobby și pasiune și ce anume provoacă trecerea de la una la alta. Există oameni care transforma hobby-ul în business. Există oameni care transformă pasiunea în business și invers. Așa am avut certitudinea că acestea două sunt complementare și direct dependente.

Ce rezultă de aici?

Un straniu și de invidiat amalgam ce dă sens vieții celui ce reușește să armonizeze cele trei dimensiuni și reușește să transmită celor din jurul său cu care intră în contact un benefic și surprinzător sentiment al succesului.

Acesta este sentimentul care te călăuzește și te motivează într-o excursie la Casa Viorel, din Poiana Brașov, deținută de Nica Șerban.

Dimensiunea pasiunii

Am văzut și cunoscut în ultima vreme mulți crescători și proprietari de cai. Printre aceștia mulți pasionați sau interesați de calul lipițan, animal agreat pentru frumusețe și armonie corporală, pentru aura de legendă creată și susținută în jurul lor de parfumul Imperiului Austro-Ungar, dar și de faptul că adaptarea rasei la condițiile de la noi au imprimat zonei Făgărașului ceva din maiestruozitatea și magia celebrului ținut al Lipiței.

Pe Nica Șerban l-am urmărit prima dată într-un show ecvestru la Râșnov. Nu e mult spus show ecvestru, iar demonstrația de eleganță și frumusețe a cailor și trăsurilor sale nu a trecut neobservată de publicul prezent.

Atunci am înțeles rolul demonstrației. Nica Șerban nu și-a propus să devină campion la atelaje. Nu și-a propus să concureze la cel mai înalt nivel în competiții ecvestre. El și-a propus să profesionalizeze cu caii săi lipițani divertismentul ecvestru, mai mult, să aducă în peisajul citadin nu o curiozitate ci o completare. Prezența

trăsurilor sale și a celor opt lipițani negri pe străzile Brașovului sau Poienei Brașov nu face altceva decât să completeze frumusețea locului.

Mai face ceva.

Practicarea echitației îți aduce mai mult decât energia preluată de la cai. Îți completează ție personal existența. Frumoasele animale negre și rare în acest caz îți rămân în memorie. Astfel, turismul ecvestru poate marca nu numai fizicul, ci și psihicul fiecăruia.

Despre locația superbă, despre caii de la Casa Viorel, despre relaxare, curaj, despre armonie și despre pasiune oricâte vorbe s-ar spune ele trebuie încercate pe cont propriu. Mergeți la Casa Viorel, în Poiana Brașov, și vă veți convinge. Rare sunt locurile, oamenii ... și animalele binecuvântate de Dumnezeu.

Dacă sunteți curioși, accesați doar www.casaviorel.ro

DRUMUL CAILOR

PR[®]VISION

by Roxana Cailor

www.drumulcailor.ro
www.pvision.ro

El Zorab

International
Horses Show
Cluj Napoca

14/15 '09
noiembrie

sâmbătă
noiembrie **14**

1. prezentare cai pur sânge arabi și shaghya pe categorii

duminică
15 noiembrie

1. prezentare cai pur sânge arabi și shaghya
2. campionatul cailor câștigători ai fiecărei categorii
3. licitație

REZISTENTA CUM SĂ ÎI STIMULĂM PERFORMANȚELE

■ Dr. Anca BOGDAN

Să călărești un cal de rezistență aflat la vârful disciplinei sale constă în a ameliora performanțele sale conservând sănătatea acestui atlet cu specificații multiple. Acest dublu obiectiv se atinge simultan având grijă de faza de antrenament dar și de ziua cursei, gestionând corect derularea sa. Dincolo de pregătirea fizică, aducerea la condiție mentală a calului este un factor de performanță incontestabil.

Antrena un cal de rezistență înseamnă să iei în calcul fizicul său dar și mentalul lui. În cele din urmă, diferența față de alte discipline sportive cum ar fi CSO sau dresajul, în care calul evoluează într-un mediu bine stereotipizat, în rezistență, el este confruntat cu un mediu foarte variat, bogat în situații necunoscute. Deci stresul este consumator de energie și factor de risc pentru boli cum ar fi ulcerele gastrice. Trebuie deci să facem totul pentru a preveni. Efortul fizic al rezistenței este susținut și prelungit. Această dimensiune

Cu o lună înaintea cursei este bine să evitați pășunatul pentru a asigura o constantă a regimului alimentar și evitați riscurile legate de iarbă.

fizică a cursei trebuie și ea să se pregătescă minuțios.

Lucrul în exterior merge de la sine pentru a se familiariza echida la situații noi și neobișnuite. Acesta se completează printr-un lucru în maneaj o dată până la de două ori pe săptămână. Această muncă „interioară” permite să amelioreze suplețea, echilibrul și armonia între animal și călăreț.

Dincolo de 16 ani

Să lucrezi cu un cal de anduranță se face pe fiecare etapă, debutând în mod ideal cu o echidă tânără.

Cariera unui cal de rezistență se planifică în funcție de vârsta sa și de nivelul său de antrenament. Un antrenament dus bine îi va permite să facă o carieră lungă în

Obiectiv: sănătate

Lucrul cu un cal de anduranță vizează să amelioreze perfuzia generală a organismului, să mențină circulația periferică, să asigure o bună termoreglare și să prevină riscurile de colică ischemică de efort inerent cu devierea circulației către mușchi și spre piele. Aceste rezultate au ca obiectiv bilanțul sanguin, procentul de hematocrite a unui cal de rezistență bine antrenat fiind de exemplu în mod normal scăzut (de ordinul 31 până la 33%). Dincolo de această dimensiune <<sănătate>>, lucrul are ca al doilea obiectiv să amelioreze viteza și rezistența învățându-l pur și simplu pe cal să galopeze relaxat, adoptând aluri razante, și să-i mobilizeze rezervele energetice în timpul efortului.

În cele din urmă, antrenamentul trebuie să permită să accelereze și să amelioreze recuperarea, un cal bun de anduranță fiind capabil să se recupereze în mai puțin de 2 minute.

La final, să transformi un cal „de bază” în cal de rezistență durează minim 2 ani.

Antrenamentul trebuie să amelioreze recuperarea, un cal bun de rezistență fiind capabil să se recupereze în mai puțin de 2 minute.

Bilanțul sanguin: un mijloc de verificare

Este incontestabil că normele sanguine ale cailor de cursă și de sport nu sunt extrapolate către caii de rezistență care prezintă specificități hematologice mult mai nete.

Majoritatea modificărilor observate la un bilanț sanguin ca urmare a unei curse sunt tranzitorii și în general parametrii sanguini revin la valorile normale în 24 de ore.

După o cursă de anduranță putem observa de asemenea o creștere de hematocrite, semn de hemoconcentrație, legat de deshidratare. Restabilirea proporției de hidratare conduce în schimb la normalizarea acestui procent. Efortul este în mod egal responsabil de o creștere a procentului de proteine totale, a unei leucocitoze, a unei neutrofilii și a unei creșteri semnificative a parametrilor renali (ureea, creatinina). Ea joacă desigur un rol în mod egal și asupra parametrilor musculari cu o proporție directă a CPK, 3 până la 5 ore după cursă.

Modificările acestor parametrii diferiți și viteza revenirii lor la normal sunt influențate de antrenament. Astfel, un cal de anduranță bine antrenat va avea procentul de CPK crescut la un iadeș mult mai puțin în raport cu alt concurent.

Izolată, un bilanț sanguin prezintă puțin interes și trebuie mereu să fie corelat la starea clinică a calului, care primează asupra valorilor sanguine. Bilanțurile repetate se dovedesc mult mai interesante în cadrul unei însoțiri medico-sportive și atunci să se vizualizeze nivelul pregătirii unui cal.

Bilanțul sanguin poate avea loc după efectuarea antrenamentului, în special grație enzimelor musculare de după o cursă. O creștere prea puternică a acestor parametrii indică o disfuncție musculară care poate fi la originea contra-performanței sau a greșelii de recuperare.

anduranță, concurenții cu vârsta cuprinsă între 16 sau 17 ani nefiind rari la concursuri. Antrenamentul inițial debutează în ritm de trei până la patru sesiuni pe săptămână completând lucrul clasic de dresaj prin ieșiri în exterior, nu prea lungi cu riscul de a obosi animalul. Progresiv plimbările sunt înlocuite de scurte plimbări și, la sfârșit de sezon, un cal tânăr trebuie să poată să participe la probe de 20 km.

Probele regionale, de 40-60 km, se adresează cailor mai mari de 5 ani. Ritmul antrenamentelor nu se schimbă, dar durata lor se prelungește, cu sesiuni de 1h30 până la 3 h maxim. Metabolismul efortului nu se declanșează decât după 1h 30 de lucru acolo unde interesul este să nu se antreneze niciodată calul mai puțin timp.

Pasul este o alură excelentă de antrenament. Lucrând la pas, pe denivelare activă, și alternând câteva faze de trap mic (10

minute) și de galop lent pe teren plat.

Fără oprire brutală

Probele de 90 km sunt rezervate cailor mai mari de 6 ani. Antrenamentul rămâne același, singura modificare se operează în cele trei săptămâni care preced proba înaintea instaurării lucrului la galop mai dezvoltat (galop mic de două ori a câte 45 de minute fiecare pe teren plat având ca scop 300 m/minut și 105 distanțe de 2 pași /minut).

În cele din urmă, probele cele mai importante (120 și 160 km) nu sunt luate în considerare la un cal de mai puțin de 7 ani. Fazele de galop sunt prelungite (de două ori a 1h30) și de frecvența lunară mai mult decât să fie inițiate cu trei săptămâni înaintea cursei. În ultimele zile dinaintea cursei, lucrul zilnic devine mai puțin activ, dar se urmărește până la probă, și astfel se înțelege

supravegherea derulării lui.

Antrenamentul unui cal de rezistență care este gata nu trebuie niciodată să fie oprit brutal deoarece riscul unei miozite este în momentul acela important. Dacă lucrul călare este imposibil, recurgerea la un mărșăluitor constituie o alternativă bună.

Un program pe etape

În timpul pregătirii

Niciodată mai mult de 3 ore de lucru zilnic

Evitați antrenamentul fracționat, foarte prizat de om, ce riscă, la cal să declanșeze o muncă în anaerobioză, puțin obișnuită în rezistență (producerea de acid lactic)

Să antrenați în majoritatea timpului la pas, pe teren denivelat

Evitați zilele de repaos în faza de pregătire, în special în ultimele luni

Obișnuiți calul la boxă intrând cu el mai puțin noaptea pentru a evita stresul în ziua cursei unde va sta un timp foarte singur. Desființați pășunatul și padocul cu o lună înaintea cursei pentru a asigura constanța regimului alimentar și evitați riscurile legate de regimul cu iarbă

Nu modificați regimul alimentar înaintea unei curse și controlați foarte precis alimentația și adăpatul (să preferați găleata în locul adăpatului automat care nu permite să controlezi cantitatea băută)

Să desființați electroliții în ziua cursei căci ei limitează adăpatul voluntar; să le distribuiți mai degrabă în cursul lunii care precede proba

Să obișnuiți calul cu alimentul care îi va fi distribuit la opriri (cartofi, morcovi...)

În timpul vizitei

De preferat să călăriți noaptea

Fracționați traseul, la 3 ore de recuperare pentru zece ore de rută

În ajunul probei

Nu schimbați nimic în alimentație, în lucru, în orare

Efectuați lucrul obișnuit timp de 1h 30

În dimineața probei

Nu alimentați calul în așa fel încât apetitul să fie intact la prima oprire

Să îi faceți încălzirea

În timpul cursei

Hrăniți-l moderat la opriri: nu mai mult de 1, 5 -2 litri de aliment.

BOLI INFECȚIOASE CONTAGIOS: FERIȚI-VĂ DE EPIDEMIE!

■ Dr. Anca BOGDAN

Calul este un animal de turmă: îi place să fie alături de congengerii săi. De aceea în grajduri, instalațiile sunt studiate pentru ca caii să poată să se vadă și chiar să se simtă. Pe pajiște ei sunt în mod voluntar regrupați în efective mai mult sau mai puțin mari căci este adevărat că un cal de unul singur „se plictisește”. Pe de altă parte, oricare ar fi utilizarea lui pentru care o facem (sport, curse, reproducere), efectivele cailor sunt aduse ca să se încrucișeze. Din aceste motive, bolile infecțioase sunt frecvente în această specie și cele mai contagioase pot să provoace adevărate epidemii.

O boală infecțioasă este o boală care este provocată de transmiterea unui micro-organism: virus, bacterie, parazit, ciupercă sau prion. Ea este contagioasă dacă se poate transmite direct de la un individ la altul și dacă transmiterea este rapidă, ea poate fi la originea unei epidemii. Este vorba la cal în principal de tenie, gripă, rinopneumonie, artrită virală, impetigo, salmonella și rodococoză.

Căi de transmitere variate

Tenia

Ea este cauza unei ciuperci, cea mai întâlnită *trychophyton equinum*. Tenia este o afecțiune frecventă, foarte contagioasă, care provoacă leziuni cutanate caracteristice depilării și circulare, care cedează de unele singure dar reapar mult mai târziu. Ea este fără pericol pentru un animal care este totuși în stare bună de sănătate, dar este importantă în sensul în care este o zomoză (bola este transmisibilă la om).

Ciuperca se transmite fie direct de la animal la animal prin contact, fie indirect prin bucata de țesătură a materialului de pansament, șai, pături sau chiar mâinile manipulatorilor. Se dezvoltă preferențial într-o atmosferă caldă și prost ventilată, pe zonele umede ale calului (în drumul sângelui, grumaz, umăr, grasete) și atinge în special caii tineri. Unii cai, mai puțin imunizați, pot purta boala și deci să fie contagioși fără ca totuși să dezvolte leziuni.

Ciuperca este eliminată printr-un tratament fungicid, dar fiind dată rezistența sa în mediul exterior, recontaminările sunt frecvente. Trebuie deci tratat tot ceea ce intră în contact cu pielea animalului atins de boală.

Gripa ecvină

Este o boală virală cauzată de un virus *ecvine influenza*, apropiat de virusul gripal uman dar nici o transmitere între om și cal nu a fost raportată. Ea provoacă simptome respiratorii cum ar fi tusea intensă, secreție a nasului, respirație rapidă, astfel încât este o febră marcată timp de mai multe zile. Originea bolii fiind de natură virală, nu există un tratament propriu pentru această boală. Caii se restabilesc pentru cea mai mare parte ei înșiși în câteva zile dar rămân obosiți timp de câteva săptămâni. Pe de altă parte o simplă gripă poate să se complice în bronho-pneumonie, în sinuzită sau chiar în pleurezie și necesită deci mereu o supraveghere veterinară.

Transmiterea virusului se face pe cale respiratorie, adică virusul este excretat în aerul expirat și în diferitele secreții respiratorii (tuse, secreții nazale) de către calul bolnav. Un cal sănătos este contaminat fie direct inspirând o încărcătură virală dacă se găsește aproape de un cal atins de boală, fie indirect prin contactul mucoaselor bucale și nazale cu un suport recent murdărit (mâinile proprietarului, iesle...), virusul fiind puțin rezistent în mediul exterior. Simptomele pot la anumiți subiecți să fie

foarte discrete, în special dacă au fost vaccinați, și se limitează la o simplă hipotermie, aceste animale fiind totuși cele care secretă virusul și deci contagioase.

Rinopneumonia

Este în mod egal o boală virală, cauzată

Transmiterea virusului gripei se face pe cale respiratorie: virusul este excretat în aerul expirat și în diferitele secreții respiratorii (tuse, vomă) ale calului bolnav.

Tenia este o ciupercă care se transmite fie direct de la animal la animal prin contact, fie indirect prin țesătura materialului de țesălat, a șailor sau a păturilor.

În practică**Dezinfectarea locurilor**

Pentru că o boală contagioasă este identificată într-un grajd, animalele atinse de boală trebuie să fie imperative izolate de celelalte animale sănătoase. Boxele lor pot fi folosite din nou pentru caii sănătoși decât o dată ce ei s-au debarasat cu certitudine de agentul infecțios. Prima etapă este aceea de a răzui și a curăța cât mai îngrijit posibil boxa de-o manieră în care să elimine toate materiile organice.

Karcher-ul trebuie să fie prescris deoarece acesta pune germenii în suspensie în aer și riscă să contamineze boxele vecine. Ieslea trebuie să fie antrepozitată departe de animale sau mai bine, arșă.

În cazul în care agentul este puțin rezistent în mediul exterior, cum este cazul virusului gripei, al rinopneumoniei sau al arteritei virale, un vid sanitar de trei până la patru săptămâni ajunge să facă să dispară riscul infecțios. În schimb, pe de altă parte, agenții infecțioși pot rezista săptămâni, vezi luni (cum e cazul salmonelozelor, impetigo, rodococoza) și doar o singură dezinfecție eficace permite să le elimine. Dezinfecția intervine unic după o curățare riguroasă: acțiunea dezinfectanților este nulă asupra materiilor organice. Există mai multe familii de dezinfectanți în care spectrul de activitate este variabil (vezi tabelul). Este esențial să alegi un produs activ asupra agentului infecțios prezent și să se respecte în mod scrupulos condițiile de utilizare: protocoalele de folosință și de diluție, timpii de contact și data de prescriere (apa de Javel nu se conservă decât șase luni). Aceasta este în mod egal importantă pentru a evita apariția surselor rezistente.

În cazul teniei, un tratament complementar pe baza de enilconazol, în soluție sau în fumigație se poate confirma ca fiind necesară.

În cele din urmă, pentru a se asigura de eficacitatea dezinfecției (în special pentru salmoneloze și streptococi, adesea foarte rezistenți), este mereu posibil să se efectueze prelevări în boxă să se verifice de către un laborator absența germenilor patogeni.

de doi virusi, EHV-1 și EHV-4. Acești doi virusi sunt foarte răspândiți în efectivele ecvine. Primul provoacă avorturi, simptome respiratorii și mult mai rar simptome nervoase; al doilea este responsabil de simptomele respiratorii unice. Caii atinși de forma respiratorie a rinopneumoniei prezintă o boală cu o formă gripală care durează de la una la două săptămâni și este susceptibilă să fie complicată de suprainfecțiile bacteriene. Forma care provoacă un avort atinge în special iepele în ultimele stagii ale gestației, avortul având loc între nouă și douăzeci de zile după contaminare. Virusul este excretat pe cale respiratorie ca și în cazul gripei, dar și în țesuturile fetale și placentare în caz de avort. El rezistă greu în mediul exterior, contaminările făcându-se deci adesea direct plecând de la caii bolnavi sau de la avortoni.

Arterita virală

Agentul arteritei virale este *artero-virus*. Semnele clinice sunt adesea puțin marcate la adulți și pot trece neobservate. Este vorba de febră, de tuse, secreție nazală, edem ale membrilor. Ea este în schimb responsabilă la iepe de avorturi, sau mai bine zis dacă infecția este tardivă în cursul

gestației, nașterea puilor infectați, foarte contagioși care mor în câteva zile.

Este o maladie puțin frecventă în comparație cu acelea evocate precedent dar foarte contagioase, transmiterea făcându-se pe cale respiratorie sau venerică. Într-o crescătorie, dacă o iapă este contaminată cu ocazia unei împerecheri, ea excretă timp de două până la trei săptămâni virusul pe cale respiratorie și contaminează iepele cu care ele intră în contact, provocând la acestea din urmă avorturi sau dând înapoi celor care deja au pus baze susceptibile să contamineze alți armăsari. Acești armăsari vor merge la rândul lor să contamineze iepele cu care se vor împerechea timp de două până la trei săptămâni cât durează boala și astfel tot așa... pe de altă parte, anumiți armăsari pot rămâne purtători sănătoși timp de mai mulți ani, adică sunt în stare bună de sănătate din punct de vedere clinic dar excretă virusul în sperma lor și sunt susceptibili să contamineze iepele. Aceasta explică necesitatea de a efectua regulat teste de sânge la cai care sunt pentru reproducere.

Impetigo

Impetigo este cauzată de o bacterie,

streptococcus equi. Ea atinge în mod esențial caii tineri deoarece infecția procură o imunitate eficace și durabilă în timpul restului vieții animalului. Ea se traduce prin febră iar în forma clasică o adenomalie mandibulară (umflarea ganglionilor sub căuș) cu abces. Remisiunea este cel mai adesea spontană: dar complicațiile sunt frecvente. Un tratament antibiotic poate fi luat în considerare la debutul infecției pentru a stopa evoluția sau chiar mai mult în caz de infecție.

Impetigo este o boală frecventă în efectivele de cai și foarte contagioasă. Transmiterea se face prin inhalare sau ingestie de particule infecțioase conținute în diferite secreții (secreție nazală, puroi) ale cailor bolnavi.

Rodococoza

Bacteria responsabilă de rodococoza este *rhodococcus equi*. Această boală atinge în mod esențial puii de doi până la cinci luni, și provoacă pneumonii cu abcese pulmonare, diarei sau chiar mai mult dar mai rar artrite (infecția articulației) sau osteomelite (infecție a osului). Oricare ar fi forma clinică, tratamentul medical este lung, constrângător și costisitor, iar mortalitatea este foarte crescută (80%).

Contaminarea se face prin ingestia sau inhalarea de prafuri conținând germenele, bacteria fiind foarte rezistentă în sol. Solul este el însuși contaminat de către bălegarele puilor bolnavi, care prezintă o formă gastro-intestinală sau o formă pulmonară a bolii. Maladia este deci mai ales o boală edemică, adică ea face ravagii mereu în aceleași grajduri, acelea unde pășunile sunt contaminate, bacteria rezistă fără probleme în pământ de la un sezon de fătare la următorul. Deoarece vremea este caldă și secetoasă, pământul devine prăfuit, puii inhalează particulele infecțioase și dacă imunitatea lor este defectuoasă, dezvoltă boala.

Salmonella

Salmonella este o boală comună la om și la numeroase animale, cauzată de o bacterie, *salmonella typhimurium*. Este o zoonoză, adică calul poate transmite boala la om. Boala se traduce prin febră, diaree profundă iar în caz de septicemie (bacteria trece în sange), moartea animalului. Este o boală gravă, în special la pui, care necesită

Un pic de reglementare...

Anumite boli contagioase, unde lista este definită de fiecare stat, sunt supuse unei reglementări special (pe motiv al impactului lor asupra sănătății publice, socio-economice, sanitare) prevăzând cu ocazia fiecărei bănueli a uneia dintre ele, fie o simplă declarație a Autorității veterinare („Boli de declarat obligatoriu”), ori în plus față de declarație, o intervenție adaptată și imediată a Statului înainte de a împiedica răspândirea lor și de a asigura eradicarea lor (acestea sunt „Boliile considerate contagioase”).

Arterita virală este o boală ce trebuie declarată obligatoriu. Fiecare caz trebuie să fie adus imediat la cunoștința autorităților dar cu toate acestea, nici o măsură nu este impusă. Sunt grupările profesionale (crescătoriile de cai naționale, federațiile, societățile hipice...) care decid măsurile ce trebuie luate, de la anularea unor competiții până la emiterea unor certificate de sănătate.

Maladiile considerate contagioase care fac ravagii din când în când sunt metrita contagioasă a ecvidelor și anemia infecțioasă ecvină. Metruta contagioasă este o boală bacteriană transmisă unic pe cale veterinară, care provoacă la iepe o metrită (afecțiune a uterului) evoluând în vreo douăzeci de zile până la vindecare, dar împiedicând fecundarea. Ea rămâne neaparentă la armăsari. Ea este deci din punct de vedere medical benignă, dar trebuie acordată importanță

contagiozității ei și la scăderea procentului de fecundare pe care o induce la iepele infectate. În caz de metrită contagioasă, prefectul semnează o închidere purtând declarația de infectare a stabilimentului unde se găsește animalul infectat: animalele sunt izolate, retrase de la montă, supravegheate, tratate iar locurile sunt dezinfectate; interdicția este ridicată atunci când prelevările sunt negative iar caii pot fi încredințați spre reproducere.

Anemia infecțioasă este cauzată de un virus care aparține aceleiași familii ca și VIH (*Lentivirus*). Semnele clinice pot fi foarte diferite de la un animal la altul, mergând de la absența totală a semnelor până la o febră puternică cu anemie marcată putând provoca decesul. Nu există nici un tratament. Un animal contaminat rămâne purtător al virusului și deci potențial contagios toată viața sa. Transmiterea virusului se face prin schimb de sânge infectat prin intermediul materialului medical murdărit (ace) sau de insecte hematofage cum ar fi tăunii.

Este deci o boală un pic contagioasă căci ea necesită intervenția unui vector (ea nu antrenează epidemii).

În caz de anemie infecțioasă, o stopare purtând declarația de infectare este semnată în mod egal și toți caii stabilimentului sunt testate printr-o probă de sânge (testul lui Coggins). Caii unde testele sunt pozitive ar trebui eutanasiați, ceilalți ar trebui controlați în fiecare lună (anticorpii pe care-i detectează testul Coggins putând apărea până la 60 de zile după debutul infecției).

un tratament precoce și consecvent.

Salmonelozele sunt prezente cam peste tot în mediul înconjurător și foarte rezistente: ele pot supraviețui mai mult de treizeci de zile în sol, mai mult de 30 de luni în bălegare și mai mult de nouă luni în apă. Aceste salmoneloze provin în mod esențial din dejecțiile animalelor atinse de boală, ale cailor dar și ale bovinelor, păsărilor, porcilor... care murdăresc așternuturile de paie, ieslele și apa de băut a cailor.

Contaminarea se face în cele din urmă în mod esențial pe cale orală. Calul ingeră bacteria care vine să locuiască în intestine și care poate să rămână acolo fără să cauzeze problem clinice, multiplicarea ei fiind stopată de sistemul imunitar și prin lipsa de loc... datorată prezenței florei

intestinale foarte bogate a calului. Astfel mulți cai sunt purtători sănătoși ai bacteriei. Cu toate acestea, în caz de imunitate scăzută (asimilarea deficitară a colostrului la pui, boală, stres, transport...), perturbări ale florei intestinale (concentrație puternică de paraziți intestinali, încetinirea vitezei tranzitului cu ocazia anesteziei generale, colică, tranziția alimentară prea brutală, tratament antibiotic) sau ingerarea unei cantități prea importante de salmoneloze, bacteria se multiplică foarte rapid în intestine și induce o salmoneloză clinică. Este imposibil de a eradica complet salmonelozele într-un stabiliment căci ele sunt pretutindeni, totuși un animal bolnav excretă în materiile fecale numeroase bacteria și este o sursă de contaminare importantă pentru celelalte animale.

Cum să facem față epidemiei

Deoarece o boală contagioasă este suspectă într-un grajd, este imperativ să se supravegheze și să se îngrijească animalele bolnave, dar și de a limita riscurile de răspândire a bolii la ceilalți cai, în efectivul atins pe de o parte și pentru ceilalți din grajd pe de altă parte, în funcție de modurile de transmitere a bolii.

Răspândirea bolii se poate face fie

direct de la animal la animal dacă sunt în contact, fie indirect prin material sau prin manipulator. Primul lucru care trebuie făcut este deci să izoleze animalele bolnave, încă de la primele simptome suspecte (febră, tuse, diaree, leziuni cutanate) fără să aștepte eventualele rezultate de laborator care vin să confirme sau să infirme contagiozitatea afecțiunii. Trebuie deci ca aceste animale să fie plasate într-un colț al grajdului, departe de locurile de trecere și mai ales departe de animalele cu risc cum ar fi iepele gravide, puii și caii bătrâni. Ei trebuie să dispună de un material care le este propriu: material pentru țesălare, pături, paie, găleata, ieslele, pietrele de sare, șăile, lațul, căpestrele. Boxele lor lăsate libere trebuie să fie tratate înainte de introducerea unui congener, cu un produs adaptat la agentul în cauză (vezi tabloul de mai jos).

Deținătorii de cai pot în mod egal să fie excelenți vectori ai bolii. Câteva principii sunt deci de respectat: niciodată nu manevrați inutil caii bolnavi și limitați vizitele doar la strictul necesar; mereu să vă ocupați mai întâi de animalele sănătoase apoi și de cele bolnave; să vă spălați corect mâinile și să le dezinfectați după ce ați intrat în contact cu un cal bolnav; să vă puneți protecție pentru pantofi pentru a intra în boxa unui animal bolnav sau să plasați o baie de picioare la intrare, și să purtați o

Impetigo se traduce prin febră și o adenomalie mandibulară (umflarea ganglionilor sub mandibulă) cu abces.

Salmonella se traduce prin febră, diaree abundentă iar în caz de septicemie (bacteria trece în sânge) moartea animalului.

bluză; dacă bălegarul este contagios (salmoneloză, rodococoză), să-l ardeți sau să-l depozitați bine și departe de ceilalți cai.

Primele semne ale bolii virale sau bacteriene este foarte adesea o creștere a temperaturii. Este important să supravegheați temperatura de ansamblu a efectivului cu risc dimineața și seara, să izolați subiecții care prezintă o hipotermie și eventual să începeți un tratament împreună cu veterinarul. Cateodată este necesar de asemenea să se efectueze bilanțuri de sânge regulate pentru a detecta cât mai devreme posibil bolile (util în caz de endemie

de rodococoză într-o crescătorie).

În cele din urmă, pentru a evita răspândirea bolii la celelalte stabilimente, este de preferat să se înceteze de tot mișcarea cailor în exteriorul și în interiorul grajdului: nu scoateți cai din stabiliment și nu introduceți cai din exteriorul stabilimentului. Informați grajdurile cu care caii ar fi putut să fie în contact cu caii bolnavi (cu ocazia manifestărilor sportive, cursei, pensiune...) și care își permit să pună aceste efective sub supraveghere și să limiteze epidemia. Anumite boli fac obiectul unei reglementări naționale vizând să controleze epidemiile: dacă una dintre acestea este identificată la un cal, anumite măsuri sunt de aplicat putând merge în anumite cazuri la eutanasierea calului (vezi încadrat mai jos).

Mai bine să previi decât să vindeci

Este imposibil să dai un grajd perfect ermetic în fața bolilor contagioase, dar măsurile adaptate permit să le limiteze prevalent. Organizarea grajdului este întâi de toate primordial: trebuie regrupate populațiile cu risc cum sunt iepele gravide și puii și să-i țină departe de ceilalți, și în special de cei care sunt aduși în contact cu celelalte efective ecvine cu ocazia manifestărilor sportive; vom separa deci net partea de „crescătorie” de partea „antrenament” sau „competiție”. Atunci când sunt scoși

pe pajiște, caii trebuie să fie repartizați în grupuri mici în care repartiția trebuie să rămână cât mai stabilă posibil.

Pe de altă parte, este de preferat să pună „în carantină” toți noii sosiți în grajd. Teoretic, ar trebui să fie izolat fiecare cal scos chiar punctual din stabiliment și susceptibil că ar putea aduce o boală contagioasă (ieșirile la concurs, împerecherea în cadrul hergheliei...) timp de trei până la patru săptămâni și să nu-l reintegreze în grup decât în absența simptomelor. Acel lucru ar părea evident foarte dificil dacă astfel de ieșiri sunt curente într-un grajd. Pentru a limita răspândirea bolilor, este în același timp important să se strângă toți caii care ies în mod regulat și care se intersectează cu celelalte efective și să-i plaseze departe de restul grupului. Acești cai trebuie să aibă protocoale de vaccinare ireproșabile. Pentru noii sosiți un bilanț de sănătate este de preferat după două până la trei săptămâni de punere în rezervă și permite să se asigure de lipsa bolii și eventual să fie la zi cu vaccinarile. Testele de depistare ale anemiei infecțioase ecvine și ale arteritei virale sunt puternic recomandate, cu atât mai mult pentru anemia infecțioasă deoarece este un viciu care poate anula o vânzare acesta implicând anularea vânzării dacă testul este pozitiv în treizeci de zile după vânzare.

Pentru a preveni epidemiile, caii trebuie să fie scoși pe pajiște în grupuri mici în care repartiția trebuie să rămână cât mai stabilă posibil.

O TRADIȚIE CE NU TREBUIE SĂ DISPARĂ

■ István Iános ANTAL, Foto: Robert CAPARI și István Iános ANTAL

Tradițiile aparțin de trecutul unui popor. Un popor ce nu-și prețuiește tradițiile nu merită viitorul. Poporul englez este una din popoarele cu cele mai multe și diverse tradiții. Una din aceste tradiții extrem de controversate este vânătoarea cu haite de copoi. Organizațiile de ocrotirea animalelor protestează pe bună dreptate împotriva vechilor metode de vânătoare cu copoi, deoarece la terminarea vânătorii vânatul era sfâșiat de câini. Pentru păstrarea tradițiilor și practicarea sportului într-o manieră „mai civilizată” azi, atât vânătorii bipezi cât și cei patrupezi lătrători au fost „reeducați”. Vânătorii urmăresc doar câinii nu și vânatul, iar câinii sunt dresați să urmărească o urmă artificială de „ceai de anason”. Doar caii au rămas la meseria lor veche.

Pasionații acestui sport organizează vânătoare și fără câini, un călăreț poartă prins pe umăr o coadă de vulpe, iar ceilalți îl urmăresc călare pe teren accidentat până când coada de vulpe este capturată. Bineînțeles adrenalina se „produce mai abundent” când din fața călăreților la plecare explodează o haită de 20-25 perechi de copoi cu lătrături și schelălăit. Totul are o regie strictă. Vânătorii sunt îmbrăcați în frac și joben de culori diferite în funcție de vânatul urmărit, la vulpe frac roșu, la cerb verde sau la urmă artificială frac gri, personalul auxiliar poartă tocă îmbrăcată în catifea. Și culorile gulerelor și a nasturilor aurite sau metalice cândva aveau importanță, de aici se puteau identifica membrii anumitor cluburi sau familii. Pantalonii de călărie sunt obligatoriu albi sau deschiși la culoare, cismele înalte din piele neagră cu rever (kapni) maroniu. Se acceptă și uniforma militară. Pe lângă câini la vânătoare obligatoriu participă și un -equipage- compus dintr-un master, trei asistenți cu harapnice și un călăreț care trebuie să așeze urma.

Întâlnirea participanților are loc dimineața, urmează un mic dejun comun cu puțină șampanie, înscrierea participanților în registrul de vânătoare, saluturi și complimente după care masterul (jagdherr) sau gazda (organizatorul) trasează sarcinile. Se mai precizează încă o dată regulile principale: masterul sau asistenții nu pot fi depășiți de nici un vânător, călăreții nu pot intra între câini, etc. Dacă se întâmplă estfel de

evenimente "drastice" vinovații nu mai au ce căuta în lumea bună.

După încălecarea mai are loc un mic toast și ciocnirea din șea cu puțin brandy. O față bisericească sfințește câinii și vânătoria. Evenimentul începe cu o mică plimbare călare, pentru încălzire în timp ce sună goarnea și se ajunge la locul de întâlnire –meeting- unde se dă drumul la câini. Masculul dominant – câinele alfa- după ce recunoaște urma, latră lung iar haita în clipa următoare pornește pe urma (artificială). Unele

porțiuni denumite run- uri se parcurg în galop pe teren accidentat. Aici caii sar peste obstacole naturale și artificiale (construite cu mare migală) boscheți, șanțuri, garduri, urcușuri, coborâșuri, etc. Aceste run-uri sunt urmate de faze la pas, iar după trei-patru run-uri urmează pauza și masa de prânz în aer liber. După masă mai au loc două sau trei alergări, după care se ajunge la Hallali. Aici se cântă din goarne iar ciinii și călăreții parcurg o distanță de 300 -400m în aplauzele celor care se strâng. Câinii își primesc

„răsplata”. Spre deosebire de trecut când ei chiar sfâșiau prada, răsplata de azi este una sau două bucăți de burtă de vită de la abator de care ei trag și rup, iar călăreții asistă cu capul descoperit conform tradiției. După ce pleacă câinii, are loc festivitatea de „sfințire” a vânătorilor începători și se ciocnește cu un pahar de șampanie pentru succesele zilei. La grajd fiecare călăreț își curăță și își îngrijește calul. În timpul vânătorii, doamnele și ceilalți invitați însoțesc participanții și urmează parcursul cu trăsură. Evenimentul se termină cu un bal unde călăreții participă în ținuta în care au călărit în cursul zilei, iar doamnele în ținută de epocă.

În trecut și pe teritoriul țării noastre existau haite de câini și se organizau vânătorii. În Ardeal pe lângă principalele herghelii familiale existau și copoi. Și unitățile militare de cavalerie țineau haite de câini. Vânătoarea era considerată un sport, aici se puteau încerca caii de cavalerie iar seara la bal se puteau face cunoștințe. Cadetii și ofițerii tineri aveau ocazia să se remarce. La vânătoare se foloseau mai multe rase de câini ca: Poitevin, Anglo Francais Tricolor, Harrier, Porcelaine, American Foxhound, etc dar cea mai cunoscută rasă pentru acest scop era Foxhound-ul englezesc.

În zilele noastre întreținerea unui număr de 20- 25 de perechi de copoi (specialiști știu că numărarea acestora este totdeauna la pereche, dacă cineva vorbește de numărul ciinilor câte unul, acesta nu se pricepe) este extrem de costisitoare. De asemenea și organizarea a astfel de evenimente nu este simplă, totuși există pasionați și iubitori de tradiție care practică forma modernă a acestor vânătorii.

Asociația Crescătorilor de Cai din Satu Mare a organizat la data de 3 octombrie 2009 în zona de rezervație naturală a râului Tur o astfel de vânătoare cu Equipage-ul și câinii invitați din străinătate.

A FOST ANUL ÎNTRECERILOR CONTINENTALE „LALELE ... LALELE ...”

Emanuel FÂNTĂNEANU ■

competiții

2009 a fost anul întrecerilor continentale în toate disciplinele recunoscute de forul internațional al echitației, la toate categoriile de vârstă, dar și al celor mondiale, dacă luăm în considerare atelajele, competiție ce a avut la start și reprezentanți ai României. În ceea ce ne privește, la nivelul obstacolelor, semnalăm doar o singură participare, la „europenele” de juniori din Olanda. Cât se poate de puțin și nesemnificativ pentru echitația românească...

Adeline Cornelissen (Olanda) cu Parzival,
aur în MP individual

Kristina Cook

Harry Verstappen (Olanda) a fost cel mai bun driver la
Campionatele Mondiale de la Kecskemet

Cât vezi cu ochii, orange...

Și dresajul, și obstacolele s-au desfășurat în același loc, la umbra falnică a a Castelului Windsor, care a fost o gazdă excelentă pentru călăreții veniți să-și dispute titlurile continentale, având în vedere că, de la ultima confruntare, de acum doi ani, au intervenit destule schimbări valorice, s-au născut noi rivalități sportive.

Echipa de dresaj a Germaniei a sosit pe pământ englezesc aureolată de cele 21 de titluri cucerite în istoria acestor „europene”, născute în 1963, serie de victorii oprită de Olanda în 2007, la Torino, trimițând pe nemți pe locul secund. Dacă în Italia succesul „lalelelor” a fost considerat măcar o semi-surpriză, de această dată formația Olandei – Edward Gal, Anky Van Grunsven, Adeline Cornelissen, Imke Schellekens-Bartels – a fost imbatabilă, nelăsând nicio speranță adversarilor, în timp ce germanii au ajuns tocmai pe locul 3, poziție pe care aceștia nu s-au situat niciodată până acum, ei fiind depășiți și de britanici, care au obținut al doilea argint din istorie! Oricum, cu 21 medalii de aur – în palmares sunt incluse și cele din vremea R.D.G. -, una de argint și una de bronz, Germania rămâne un lider all-time incontestabil, fiind nevoie în continuare de încă patru decenii de victorii consecutive olandeze pentru a putea să fie depășită!!

În disputele individuale – Marele Premiu Special și Marele Premiu stil liber – n-au existat parcă decât olandezi, astfel că și pe podium cât vezi cu ochii, doar „orange”, cu o singură intrusă, britanica Laura Bechtolsheimer, pe treapta a treia la Marele Premiu Special. Președintele juriului, Stephen Clarck (M. Britanie), avea să declare mai apoi: „Am fost arbitru la multe campionate, dar niciodată nu am văzut așa ceva. A fost un mare moment pentru istoria dresajului. Nu am văzut niciodată călăreții evoluând la asemenea nivel și este clar că totul este deschis oricui pentru a învinge”, cu referire, desigur, în special la evoluțiile olandezilor Adeline Cornelissen cu Parzival (un cal de 12 ani, KWPN, pe linie Jazz/Ulf) și Edward Gal cu Moorlands Tortilas (armăsar, 9 ani, KWPN, Gribaldi/Glendale), care, fiecare au stabilit un nou record mondial în ceea ce privește punctajul.

Adeline a produs 6.5 minute, cât durează progresia de Mare Premiu Special, momente de adevărată magie, câștigând titlul. Al său Parzival a electrizat scena prin personalitate, echilibru, stăpânire, supunere, executând

Kevin Staut (Franța) cu Kraque Boom, noul învingător la obstacole individual

fiecare mișcare cu precizie, pasiune și forță. Scor 84.042%, iar încercările lui Edward Gal de a o depăși au fost în zadar, mulțumindu-se cu locul secund și cu o revanșă strălucită în Marele Premiu Special stil liber. El a primit un total de 32 de 10, răsplătind un fabulos pasaj și piaffe, ceea ce a însemnat totodată și un nou record mondial, cu 83.042%, depășind punctajul realizat în 2005 de germanul Martin Schaudt cu Welthall, dar numai până a intrat în arenă Adelinde.

Cine este Adelinde? S-a născut la 8 iulie 1979 la Beilen, părinții ei fiind profesori. Profesoară de engleză, la rându-i, a debutat în concursul de la Falsterbo (Suedia), în 2007. Cu un progres constant în evoluția sportivă a reușit să se impună și la întrecerile de la Mechelen, Londra, Stockholm, Maastricht, Parzival, fiind permanent cel care i-a adus satisfacția victoriei, la rândul său anunțând o carieră impresionantă.

Dacă locul secund a revenit compatriotului său Edward Gal, pe treapta a treia a urcat, surpriză, britanica Laura Bechtolsheimer cu Mistral Hojns, calul său de 14 ani executând foarte bine pasajul, extensiile și piaffeul, depășind-o pe celebra Anky Van Grunsven cu Salinero, campioana din 2005 și locul secund de acum doi ani, așa zice însă specialistă mai mult în progresele pe muzică.

Olandezii au continuat în același stil, adjudecându-și, în fața a 8000 de spectatori, aurul, argintul și bronzul în Marele Premiu

pe muzică – 15 competitori la start -, o realizare cu caracter de unicat în istoria probei la Campionatele Europene. Edward Gal și al său Moorlands Totilas, cel mai tânăr din întrecere, au realizat un nou record mondial, cu un scor peste 90%, mai exact 90.750%, nimeni nereușind până la el să treacă peste această barieră. Din momentul în care a intrat în arenă, Totilas, acest armăsar de sânge olandez, a dominat scena și a captat audiența prin execuțiile sale, perfect sincronizate cu muzica, o compilație de clasic și modern, numită Totally Totilas. Aplauzele de la final au sublimat o prestație ce nu s-a mai văzut în întrecerile continentale.

Edward Gal (4 martie 1970) este un specialist recunoscut al dresajului internațional, el participând și la Jocurile Mondiale Ecvestre, și la Campionate Europene sau la finale ale Cupei Mondiale, din 1999, când a intrat în arena competițională, urcând cu siguranță treptele înalte performanțe.

Laureata cu aur de la Marele Premiu Special, Adelinde Cornelissen cu Parzival și-a adăugat în palmare și medalia de argint la «liber», pe o progresie executată fluent și ritmic, demonstrând o frumoasă virtuozitate la piaffe și pasaj, în timp ce regina neîncoronată a acestui stil a ocupat locul 3. În ciuda faptului că a evoluat pe același aranjament muzical ce i-a adus victoriile anterioare – Chanson L'Esprit -, Salinero n-a mai fost ca altădată, cei doi încheind cu 87.250%, nu fără a spune că prea cunoscutul armăsar a revenit după o destul de lungă perioadă de absență ca urmare a unui accident.

Nu vom termina aceste rânduri despre întrecerile ediției 2009 a Campionatelor Europene de dresaj, fără a aminti că din echipa Germaniei a făcut parte și Monica Theodorescu cu Wishper, fiica fostului călăreț roman Gheorghe Teodorescu, stabilit în Germania cu decenii în urmă (decedat anul trecut), participant la Jocurile Olimpice și devenit unul dintre cei mai buni antrenori de dresaj din lume.

Așadar, a fost dresajul, dar în paralel cu acesta și disputele la obstacole.

„Cizma” cu surprize

În urmă cu doi ani, la ediția de la Mannheim a Campionatelor Europene, francezul Kevin Staut (29 de ani, locul 24

Echipa Olandei, campioană europeană la dresaj

în ierarhia mondială) și Kraque Boom Bois Margo ocupau poziția 35 în clasamentul întrecerii individuale. La Windsor, Franța a celebrat primul titlu continental după zece ani - atunci, la Hickstead, a învins Alexandra Lederamnn cu Rochet M -, după ce cuplul Kevin Staut - Kraque Boom Bois Margo, pornit de pe locul 6 în ultima zi a competiției, a realizat două parcursuri fantastice, pe fondul erorilor comise de cei ce se aflau în fața sa, Albert Zoer - Oki Doki, Natale Chiaudani - Snai Seldana, Darragh Kerins - Night Train, Ben Maher - Robin Hood, Steve Guerdat - Jalisca Solier. Poate cel mai ghinionist a fost însă olandezul Albert Zoer cu Oki Doki, acesta doborând chiar la intrarea pe parcurs, situație total neobișnuită pentru Oki Doki, dar Albert și-a păstrat cumpătul salvând măcar medalia de bronz cu numai 0.65 în fața, de asemenea, nenorocosului irlandez Cameron Hanley cu Livello. De greșelile altora a profitat și germanul Casten Otto Nagel cu Corradina, autor al unei duble fără eroare, dar cum el se afla după primele două probe în urma lui Kevin a fost nevoit să se mulțumească cu medalia de argint, salvând, măcar în parte, onoarea germană.

17 echipe au fost la start, dintre care 10 au continuat cursa și în runda a doua, componenților echipelor alăturându-li-se și 12 călăreți din concursul individual. Cu câteva obstacole cheie, Bob Ellis a făcut ca valorile să fie destul de bine triate, dacă

avem în vedere că au fost doar 9 parcursuri cu zero și unul singur dintre călăreți (Natale Chiaudini cu Snai Seldana) a făcut o dublă, astfel că la capătul celor două manșe victoria a surâs Elveției - Steve Guerdat cu Jalisco Solier, Clarissa Crotta cu West Side v Meerputhoeve, Daniel Etter cu Peu a Peu, Pius Schwizer cu Ulysse -, care a obținut al 4-lea titlu din istoria Campionatelor Europene, după 1983 (Hickstead), 1993 (Gijon) și 1995 (St Gallen). Dar, surpriza n-a venit din Alpii elvețieni, ci a ieșit din... Cizmă, pentru că Italia a obținut argintul, italienii neaflându-se vreodată pe podiumul de premiere al „europenelor”. Am putea spune că au mers ca un ceas elvețian, dacă avem în vedere că squalda azzura a fost preluată înainte de ultima etapă a Cupei Națiunilor din vara lui 2009 – la Dublin cu o victorie surpriză – de către Markus Fuchs, care a pus capăt mai devreme carierei sale competiționale pentru a prelua frâiele teamului italian, care a avut, totuși, un sezon dezastruos în Cupa de Națiuni, retrogradând în Liga Promoție. Locul

3 a revenit Germaniei, care a ratat și titlul individual, cum am văzut, o Germanie care se cam obișnuise cu aurul, dar care, în ultima vreme, șchiopătează destul de serios la marile competiții. Campioana de acum doi ani, Olanda, a trebuit să se mulțumească cu locul 4, iar câștigătoarea 2009 a Cupei Națiunilor, Franța – lipsită de Penelope Leprevost, steaua în urcare a actualului sezon -, doar cu locul 5.

Dacă la dresaj am asistat la o dominare cvasi-totală a olandezilor, situație foarte rar întâlnită, la obstacole valorile au fost împărțite, făcându-și intrarea nume noi, lipsind altele, o oarecare schimbare de generație – nu numai în ceea ce îi privește pe călăreți, dar și a materialului cabalin – făcându-se simțită.

Rămânând în sfera întrecerilor continentale, pe fondul unei noi absențe a reprezentanților noștri la asemenea competiții, să notăm participarea la Campionatele Europene de juniori și tineret, desfășurate în localitatea olandeză Hoofddorp, la începutul lunii iulie, a tinerei Andrea Herck (născută la 29.01.1991, locul 1412 în ierarhia forului internațional), care s-a situat pe locul 18

**Formația Elveției,
campioana europeană 2009**

într-un clasament cu 91 de prezențe la start și care a fost foarte aproape de a se afla în top 10, dacă nu ar fi avut o primă zi mai slabă, probabil ca urmare a marilor emoții, firești, de la debut, și a unor erori din proba în două manșe, câte o bară pe fiecare parcurs. Este de menționat că, din cele patru parcursuri, două le-a executat fără greșală, având în Inedite de Balm un partener de bună calitate. Locul 18 este de apreciat, cu atât mai mult cu cât este una dintre cele mai bune clasări la un CE de juniori a reprezentanților noștri.

Triumf britanic

Marea Britanie și-a adjudecat al 8-lea titlu european consecutiv al concursului complet, dominând întrecerile de la Fontainebleau, din 23-27 septembrie, mai ales după ce a trecut cu brio peste încercările din proba de cros, acolo unde deținătorul titlului din 2007, francezul Nicolas Tousaint, a fost eliminat, sărind pe partea greșită a unui steag de la unul dintre obstacolele de început. Prin urmare, crosul a fost cel care a decis ierarhia finală, din cei 44 de călăreți doar

jumătate terminând fără greșală (3 în timp), alți 6 retrăgându-se, iar 14 fiind eliminați, în timp ce 5 cai au căzut, dar fără urmări grave.

Publicul, venit să în număr mare să aplaude călăreții, va păstra mult timp în memorie această zi a crosului, pe un parcurs realizat de Pierre Michlet, care a rezervat multe surprize și emoții. O distanță de 5950 m, crosul a avut 27 de obstacole, solicitând 40 de sărituri, totul în doar 10 minute 27 de secunde. Doar trei cupluri au trecut cu bine peste această încercare: germanul Michael Jung cu La Biosthétique Sam FB, francezul Didier Dhennin cu Ismène du Temple și britanicul Nicola Wilson cu Opposition Buzz.. Dar, în ciuda a opt secunde de penalizare, amazoana engleza Kristina Cook cu Miners Frolic a rămas în fruntea clasamentului general individual, loc păstrat până în finalul competiției, făcând parcă o regulă, începând din 2001, din alternanța anglo – franceză în fotoliul de campion.. Germanul Michael

Jung cu La Biosthétique Sam FB a ocupat locul secund la cros, dar, în cele din urmă a fost depășit de nou venita Piggy French cu Some day Soon, care a intrat din poziția de concurent individual, nefiind inclusă între CEI patru din echipa oficială..

Având în Roberto Rotatori și Juan Carlos Garcia pe principalii artizani, Italia a urcat pe poziția secundă la echipe, scriind o veritabilă pagină de istorie prin argintul cucerit, totuși ca o confirmare a bronzului obținut în 2001 și 2007, situație în care s-au aflat și belgienii, care și-au amintit de faptul că în 1999 și 2001 s-au mai aflat pe treapta a treia a podiumului. Dar, în ceea ce îi privește pe italieni trebuie să mai facem mențiunea că această medalie se adaugă și celei de argint de la obstacole, performanță cu caracter de unicat prin faptul că a fost realizată în același an.

În afara podiumului a ajuns Franța și Germania, cea din urmă poate cu cea mai dezastruoasă evoluție, care pe cros a avut trei componenți ai echipei eliminați (Ingrid Klimke, Frank Ostholt, Andreas Dibowski) singurul rămas, Michael Jung cu al său

strălucitor La Biosthetique Sam reușind să se agațe de bronzul individual, după un cros superb executat.

De altfel, nici una dintre cele opt formații nu au scăpat cu fața curată, având unul, doi sau mai mulți călăreți eliminați, astfel că ierarhia finală s-a stabilit la limita regulamentului, cei mai „celebri” fiind britanicul Oliver Townend cu Flint Curtis, refuzat la inspecția medicală; sau francezii Nicolas Touzaint cu Tatchou și Jean Teulere cu Espoire de la Mare.

O ediție, așa dar, agitată, dar desfășurată la un nivel tehnic și spectacular de top.

„Birjari” de lux!!

69 de competitori din 21 de națiuni, 17 dintre acestea având și echipe. În concurs, 5 foști campioni mondiali: Zoltán Lázár (Ungaria, 1997), Vilmos Lázár (Ungaria,

1999, 2001, 2007), Riny Rutjens (Olanda, 2003), Mieke van Tergouw (Olanda, 1995) și Rainer Pointl (Austria, 2005), cel mai în vârstă competitor fiind Lisa Singer (SUA), la 61 de ani, iar cel mai tânăr Laszlo Juhasz jr., la 23 de ani.

Camacestaafosttabloul Campionatelor Mondiale de atelaje 2 cai, competiție care s-a desfășurat la Kecskemet (Ungaria). Și, lucru foarte important, la start s-au aflat și specialiștii români al genului, Gergo Racoczi, Tibor Bajko și Attila Pal.

Desigur, disputa pentru titlu s-a dat, conform așteptărilor, între favoriții disciplinei, olandezii impunându-se atât la echipe – pentru prima oară de la primul Campionat Mondial Open, din 1983, de la Montemaggiore -, dar și la individual, prin Harry Verstappen (51 ani), care a făcut o cursă foarte bună la maraton, pe un parcurs fără penalizare realizat doar de un

singur concurent din cei 67, ungurul Peter Varga, aflat însă doar în disputa individuală. Profitând de ezitățile lui Zoltan Lazar, lider până atunci, care, în final a coborât pe locul 3, argintul a revenit elvețianului Beat Schenk.

În această companie selectă, reprezentanții noștri au avut o comportare meritorie, mai ales Gergo Racoczi, clasat pe locul 15, în timp ce echipa s-a situat pe poziția a 9-a din 17 participante.

Important este, însă, ca totul să nu se reducă doar la prezențe efemere la marile întreceri, deoarece un real progres nu se poate realiza decât dacă ești conectat la sursa marilor valori. Ceea ce, din păcate, în ultimii ani lipsește echitației noastre, care se mulțumește cu firimituri și pentru care doar Campionatele Balcanice – greu și acolo – au mai rămas un punct de focalizare în calendar.

Clasamente Campionate Europene, seniori, 2009

Obstacole, Windsor (M. Britanie), 25-30 august

Individual: 1. Kevin Staut (Franța) - Kraque Boom Bois Margot, 2. Carsten-Otto Nagel (Germania) - Corradina, 3. Albert Zoer (Olanda) - Oki Doki

Echipe: Elveția (Steve Guerdat, Clarissa Crotta, Daniel Etter, Pius Schwizer), 2. Italia (Piergiorgio Bucci, Natale Chiaudani, Giuseppe d'Onofrio, Carlos Garcia Juan), 3. Germania (Meredith Michaels-Berbaum, Thomas Mühlbauer, Carsten-Otto Nagel, Marcus Ehning)

Dresaj, Windsor (M. Britanie), 25-30 august

Marele Premiu Special: 1. Adelinde Cornelissen (Olanda) - Parzival, 2.

Edward Gal (Olanda) - Moorlands Totilas, 3. Laura Bechtolsheimer (M. Britanie) - Mistral Hojris

Marele Premiu stil liber: 1. Edward Gal (Olanda) - Moorlands Totilas, 2. Adelinde Cornelissen (Olanda) - Parzival, 3. Anky Van Grunsven (Olanda) - Salinero

Echipe: 1. Olanda (Gal Edward, Van Grunsven Anky, Cornelissen Adelinde, Schellekens-Bartels Imke), 2. Marea Britanie (Emma Hindle, Bechtolsheimer Laura, Hester Carl, Eilberg Maria), 3. Germania (Theodorescu Monika, Rath Matthias-Alexander, Schulten-Baumer Ellen, Lebek Susanne)

Concurs Complet, Fontainebleau (Franța), 23 – 27 septembrie

Individual: 1. Kristina Cook

(M. Britanie) - Miners Frolic, 2. Piggy French (M. Britanie) - Some day Soon, 3. Michael Jung (Germania) - La Biosthetique

Echipe: 1. Marea Britanie (Kristina Cook, Willam Fox-Pitt, Nicola Wilson, Oliver Townend), 2. Italia (Juan Carlos Garcia, Stefano Brecciaroli, Roberto Rotatori, Susanna Bordone), 3. Belgia (Karin Donkers, Joris Van Springel, Virginie Caulier, Constantin Van Rijcke)

Voltije, Malmö (Suedia), 1 – 3 august

Individual: feminin – 1. Joanne Eccles (M. Britanie) - Wh Bentley, 2. Anja Barwig (Germania) - Magic Dream, 3. Rikke Laumann (Danemarca) - Milano; masculin – 1. Nicolas

Andreani (Italia) - Idefix De Braize, 2. Kai Vorberg (Germania) - Sir Bernhard R. De Wintermuehl, 3. Daniel Kaiser (Germania) - Merkur

Echipe: Austria, 2. Elveția, 3. Germania

Campionat Mondial atelaje 2 cai, Kecskemet, 19 – 23 august

Individual: 1. Harry Verstappen (Olanda), 2. Beat Schenk (Elveția), 3. Zoltan Lázár (Ungaria) ... 15. Gergo Racoczi (România) ... 38. Tibor Bajko (România) ... 52. Attila Pal (România)

Echipe: 1. Olanda (Gosschalk Benny, Van Tergouw Mieke, Verstappen Harrie), 2. Ungaria, 3. Germania ... 9. România (Gergo Racoczi, Tibor Bajko, Attila Pal)

CALUL, UN ELEV CA ORICARE ALTUL

Doina PIEPER ■

Conviețuirea omului cu calul a fost dintotdeauna o școală la care atât unul cât și celălalt nu a avut decât de învățat. Oamenii, ca și caii, cei care au avut ochi de văzut și urechi de auzit(!), au folosit drept metodă de cunoaștere observarea și interpretarea limbajului celuilalt, în scopul stabilirii unei comunicări de natură emoțională, profesională sau socială. Numai că, așa cum se întâmplă de când lumea, nu toți au putut beneficia de condițiile optimale sau de un profesor cu har care să le faciliteze înțelegerea și asimilarea cunoștințelor. Așa se face că unii, pe lângă o moștenire genetică favorabilă au mai avut și un dram de noroc care i-a propulsat la locul potrivit unde au reușit să se afirme și să ajungă the best, adică la antipodul bestiei din ei.

Reamintim doar unele din condițiile optimale pe care omul le poate oferi calului ce se dorește a fi educat:

- În primul rând **calmul** necesar concentrării, căci fără concentrare nu e posibilă asimilarea.
- Să nu uităm faptul că concentrarea se limitează la pe o perioadă prea lungă de timp și că în consecință orice exercițiu **va respecta timpii de lucru și pauze** stabiliți.
- Se recomandă **lecțiile scurte**, repetate la intervale regulate. În timpul unei ședințe cu calul în maneaj, pentru a-i menține atenția trează, se fac pauze de relaxare cu slăbirea acțiunii asupra dârlogilor timp de 30 de secunde după fiecare exercițiu exersat timp de 5 minute.
- **Atitudinea** individului are o incidență hotărâtoare asupra vitezei de învățare. Ea comportă o anume tonicitate a corpului și minții care înseamnă menținerea stării de sănătate a calului, refuzul de a lucra cu un cal care

prezintă răni sau semne de disconfort provocate de folosirea neadaptată a harnașamentelor și altor ajutoare.

- **Condiția fizică** începe cu respectul orelor de adăpare și de furajare care să nu se intersecteze cu cele de lucru. Deasemenea: să nu lipsească apa iar hrana să țină seama de capacitatea redusă a stomacului calului astfel încât i se vor administra cantități mici, la intervale regulate și mai dese, pentru a asigura calului în regim de grajd un ritm apropiat de cel natural, la păscut.

- **Condiția psihică** e condiționată de nevoia de socializare a acestui animal gregar. Izolarea și singurătatea pot genera comportamente anormale care ca și stresul sau frica pot duce la inhibiția capacității de învățare. Lipsit de confort emoțional individul e incapabil de concentrare. Nu uitați că un cal adult petrece în mediul natural aproximativ o oră în activitate de joacă, ceea ce îi permite să se defuleze și să se comporte echilibrat.

- Să nu uităm **motivarea prin stimulii** pozitivi cum e răsplata sub formă de morcov, măr sau mângâierea bine aplicată în loc și timp. Ca și în cazul stimulilor negativi sau al pedeapselor, important este ca acestea să fie administrate cu măsură și tact, ca reacție imediată la o reușită, respectiv la o greșală din partea calului.

- **Tactul** instructorului - cum i se mai

spune profesorului din lumea ecvestră, este hotărâtor căci de el depinde de multe ori soarta elevului cal: căutat și respectat sau deklasat și marginalizat fără vreo putință de reabilitare.

În concluzie să revenim la cele propovăduite de un înaintaș în ale educației ecvestre din secolul IV î.e.n.: **să nu ceri nimic în exces căci nici o plăcere nu își menține prospețimea dacă măsura a fost depășită... Cu caii să nu lucrezi când ești mânios. Când observi că animalul se teme de ceva nu-l bate sau nu-l forța căci frica lui sporește. Trebuie să îl aduci să facă de bunăvoie ceea ce îi ceri, căci orice l-ai sili să execute cu forța nu se învață.**

(Xenophon)

Mai recent, un cercetător etolog al zilelor noastre (Daniele Gossin) ne adresează un îndemn: **pe cel care va spune că iubește caii întrebați-l dacă și caii îl iubesc și dacă le place să facă ceea ce li se cere...** A bon entendeur salut!

O VIZITĂ NEOBIȘNUTĂ LA HERGHELIA SÂMBĂTA DE JOS

COPIII HERGHELIEI PREZINTĂ: KRONSTADT CLASSIC RALLY 2009

■ Doina PIEPER

Pe 18 septembrie Herghelia de la Sâmbăta de Jos a fost scena unui eveniment cu totul neobișnuit prilejuit de descinderea pe aleile din fața castelului a celor mai elegante old timere ale Retromobil Clubului Român. Sosirea lor a impresionat asistența obișnuită pe aici cu tropotele de copite și vocalize de nechezături. E drept că mașinile înșiruite în fața porții hergheliei au devenit în ultimul timp un fapt obișnuit, de data asta însă asistam la o adevărată paradă a unor frumoase de altă dată pe care, din fericire, nici timpul nici oamenii nu le-au demolat. Dimpotrivă. Ele apăreau în lumina acelei

după amieze de septembrie mai strălucitoare și hotărâte să treacă cu succes probele din cadrul acțiunii Kronstadt Classic Rally 2009, organizată de Dimitria srl.

S-au perindat cu nonșalanță, gata să fie cronometrate: Porsche, Chevrolet Corette, Morgan, Opel Comodore, Volkswagen Karman Gya, Skoda 850, Fiat 124 Spyder Sport, Ford Mustang, etc... și ca surpriză de final chiar Dacia autohtonă. Și cum noblesse oblige, la atâta lume bună nu au întârziat să apară nici armăsarii Lipițani pentru o demonstrație de atelaje, urmată de o plimbare prin incinta hergheliei. Fără îndoială

toți cei prezenți ar fi apreciat să vadă evoluând pe pajiștea verde a manejului un carusel al cailor de rasă într-un tandem de înaltă clasă cu cel al retromobilelor. Ideea se pare că a încolțit deja în mintea organizatorului Gabriel Gordea, pentru o viitoare ediție. Oricum, cea din acest an a dovedit că timpul și buna-voință a omului pot adăuga trecutului un plus de valoare garantată.

De data asta, copiii hergheliei și-au luat în serios rolul de Gatsby ai volanului....

SC DYONN Davidoff x Wenkum Gorba 2001 Champion and sire off champions

Sale Horses:

ZA Daoud by Sc Dyonn, 2008, champion colt

ZA Il Divo by SC Dyonn, 2008, colt

ZA Amina bint Kamsin by Kamsin Rodan, 2008, filly
foals 2009 and breeding mares in high quality

TEL: +36-20-2850 640

breeding conditions for ask

offspring for sale

HUNGARY
www.zimbel.hu

*TRANSPORT PROFESIONAL DE CAI IN
TOATE TARILE EUROPEI SI CAMIOANE,
TRANSPORT REGULAT SAPTAMANAL,
IN: UNGARIA, AUSTRIA, GERMANIA,
OLANDA, BELGIA SI MAREA BRITANIE*

HORSE
TRANS
CARGO

00 36 20 935 7375

00 36 20 576 6020

00 36 20 377 7590

www.horsetrans.hu

www.emmatravel.ro

- bilete de avion pentru zboruri interne și internaționale
- curse charter

Lufthansa TAROM
Alitalia BRITISH AIRWAYS
Austrian Airlines MALEV
swissair KLM CSAE
IBERIA Air France WIZZ

Bulevardul Banu Manta, Nr. 24, Sector 1, București
 Tel./Fax: 021 222 05 25, Mobile: 0724 056 526, 0768 621 449
 E-mail: office@emmatravel.ro, rezervari@emmatravel.ro

EMMA travel

EVENIMENTE:
 organizăm conferințe, simpozioane, congrese, întâlniri de afaceri, rapoarte anuale ale marilor companii; târguri și expoziții, misiuni comerciale, convenții, excursii pentru documentare profesională.

TURISM EXTERN
 • vacanțe individuale și de grup
 • pachete turistice complete și programe la cerere
 • turism de afaceri și tematic
 • asigurări de sănătate și carte verde
 • croaziere
 • cazare în hoteluri în toată lumea la cele mai avantajoase prețuri

TURISM INTERN
 • cazare și rezervări în hoteluri pe teritoriul României
 • pachete și programe turistice pentru individuali și grupuri
 • servicii de transfer și închirieri auto
 • tur de oraș și excursii în țară

www.emmatravel.ro

Revista *Calul Magazin* reia concursul de literatură cu tema „Calul”. Textele primite până acum, cu trei excepții, nu pot fi introduse într-o antologie literară de calitate.

Cei care doresc să aibă toate numerele revistei apărute până acum, pot face comenzi cu plata ramburs la numărul de telefon/fax: 021/22.34.111 sau e-mail: calulmagazin@gmail.com

În curând!

CALUL ȘI OMUL ÎN EVUL MEDIU

Pentru comenzi:
 Tel.: 021/22.34.111
 E-mail: calulmagazin@gmail.com
 Preț: 50 lei (plata)

NOU

A apărut calendarul 2010!

cu livrare prin poștă

Preț: 25 lei (taxe poștale incluse)

Doresc abonament(e) la revista, **Calul**
 începând cu luna, anul Durata abonamentului:

Prețul abonamentului: ☐ 3 luni 25 RON ☐ 6 luni 47 RON ☐ 12 luni 95 RON

Nume/Firmă:

Adresă:

Localitate: Județ:

Telefon: Fax: Mobil:

Cod fiscal/Serie-nr CI: Nr. înreg. Reg. Comerț:

Pentru contractarea unui abonament la revista **Calul** și la dispoziție 2 modalități:

Telefonați la redacție la 021.223.41.11 și comunicați datele firmei/persoanei (nume, adresă, cod fiscal, telefon, persoana de contact), precum și perioada dorită de abonament, urmând ca în cel mai scurt timp să primiți o factură proformă, cu ajutorul căreia veți achita suma respectivă prin ordin de plată. După ce banii au intrat în contul **World MediaGraph** veți primi recomandat prin poștă și factura fiscală.

Virați direct suma corespunzătoare variantei de abonament dorită în contul **World MediaGraph** și apoi sunați la redacție sau trimiteți un e-mail la adresa **abonamente@calulmagazin.com** sau **calulmagazin@gmail.com** Pentru sume în lei aveți la dispoziție următorul cont:

RO71BRDE030SV35842850300 BRD Pitești

Fii în siguranță cu Bodyprotector HORKA (copii și adulți)

HORKA B-SAFE BODYPROTECTOR Model 196050 (Adult) 196000 (Junior)

Nou! Bodyprotector pentru copii și adulți.
Căptușală 100% polyester și este alcătuită din două straturi de
spumă din PVC care absorb excelent șocul.
Aprobare BETA, nivel 3. Spălabil.
Culoare: Negru
Mărime: Junior XS-S-M-L-XL, Adult XS-S-M-L-XL

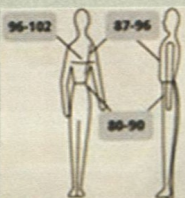
JUNIOR SIZES

Sl.No of size	Description	Chest	Waist	Waist to Waist
1.	X-Small	54-60cm	54-60cm	49-55cm
2.	Small	60-66cm	56-64cm	55-61cm
3.	Medium	66-72cm	62-70cm	61-69cm
4.	Large	72-78cm	64-72cm	67-75cm
5.	X-Large	78-84cm	68-74cm	71-79cm

ADULT SIZES

Sl.No of size	Description	Chest	Waist	Waist to Waist
1.	X-Small	84-90cm	68-78cm	77-86cm
2.	Small	90-96cm	74-84cm	83-92cm
3.	Medium	96-102cm	80-90cm	87-96cm
4.	Large	102-108cm	86-96cm	91-101cm
5.	X-Large	108-114cm	92-102cm	94-104cm

Exemplu de mărime
medie pentru adulți
(„waist to waist” –
peste umăr)

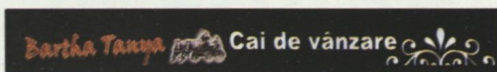

Cască de protecție pentru copii – RED HORSE 510100

Culori: negru, roz & iceblue

Published by: HORST TRADING SRL
E-mail: horst-trading@live.nl - Web: www.horka.nl

Dr. Siglavz Capriola XV-19-2

(mascul) - n. 2005

Stg. Incitato III-6 L (mascul) - n. 2006

Favory Krabbe,
Croația, Djakovo
(mascul) - n. 2002

Neapolitano
XXX-7 L (mascul)
- n. 2004

Siglavz Capriola
XV-19-2 L
(mascul) - n. 2005

Incitato III-6 L
(mascul) - n. 2006

Ardenez (mascul)
- n. 2005

Pereche de Lipițani:

Dr. Maestoso XLVI-13 (castrat) - n. 2001
Stg. Neapolitano XXX-7 (mascul) - n. 2004

Dr. Neapoiltano
XXX-13 (mascul) -
n. 2005
Stg. Neapoiltano
XXX-16
(mascul) - n. 2005

IMPORTANT

Revista **Calul Magazin** găzduiește gratuit anunțuri de mică publicitate pentru: vânzări-cumpărări cai, atelaje, dresaj, transport, echipament.

Numai pentru persoane fizice. Anunțul dvs. la e-mail: calulmagazin@gmail.com

sau la telefon/fax: 021/22.34.111

Pentru anunțurile cu poză tariful este de 20 lei/anunț.

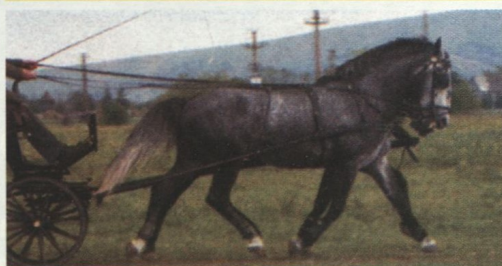
Persoanele juridice se adresează redacției pentru mare publicitate sau anunțuri de mică publicitate.

CONCURS FOTO

CÂȘTIGĂTORUL ACESTUI NUMĂR ESTE DANIELA ANTAL

Revista lansează concursul de fotografie, cu tema „Calul”. Dacă aveți imagini foto pe această temă, puteți să le trimiteți, în format digital, la adresa calulmagazin@gmail.com. Imaginile trimise, tehnic, trebuie să corespundă următoarelor criterii: dimensiune – 22x14 cm, rezoluție 260 dpi, format .tiff sau .jpg. Fotografii care nu sunt în format digital pot fi trimise la adresa **Str. Pictor Sava Henția nr. 2, sector 1, București**. Cele mai bune fotografii vor fi publicate în revista noastră.

Nu se primesc poze furate de pe internet sau poze cu rezoluție mică.

Dr. Neapoiltano XXX-7 L
(mascul) - n. 2004

Stg. Neapoiltano XXX-10 L
(mascul) - n. 2004

Dr. Siglavz Capriola XXI 3 L
(castrat) - n. 2004

Stg. Maestoso XI Hun (castrat) - n. 2003

Dr. Siglavz Capriola XXVI F
(mascul) - n. 2004

Stg. Maestoso XI Hun
(castrat) - n. 2003

Dr. Siglavz Capriola
XXVI F (mascul) - n.
2004 / **Stg. Maestoso**
XI Hun (castrat) - n.
2003

De vânzare cai rasa
Lipițan NEGRI, de excepție.
Călărie, atelaj, reproducție,
agrement, competiții.
0722 320 530

EQUITANA

www.EQUITANA.RO-WEBSHOP

MIERCUREA CIUC, 530152. STR. HARGHITA. NR 77/4

TEL./FAX: (+4) 0266 313 333

Mobil.: 0732 950 980

DACĂ VREI SĂ RĂMÂI CĂLARE !

CATEGORII DE PRODUSE OFERITE:

- * Îngrijire cal
- * Gard electric
- * Cadouri
- * Carabine
- * Cravașe
- * Căpestre, lese, măști de protecție
- * Dârlogi
- * Frâu
- * Lonjare
- * Martingale, pressinguri
- * Pături,
- * Scule grajd
- * Suplimente nutriționale
- * Trăsuri
- * Zăbăluțe
- * Șei, accesorii
- * Produse pentru potcovit
- * Western
- * Cai de vânzare

10%
Reducere

*Mai multe informații la magazin!

